Масса а мехкашкара пролетареш, цхьанакхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхехьарча Советан Министрийн Советан орган

(«СВЕТ») Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено - Ингушской АССР

№ 7 (6113). | ШОАТТА, 16 январь 1972 шу. | Мах 2 кап. | Газет арадуьлу 1923 шера дениз

ХИМИКАША — ПЯТИЛЕТКАНА

ГРОЗНЕНСКИ ХИМИЧЕСКИ КОМБИНАТА КОЛЛЕКТИВА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Шерра социалистическин къийсам а бовлуш, комбината коллективо тахана кхочуш дина пятилеткан хьалхарча шеран шен декхараш. Продукцина реализаци яран шеран план хенал хьалха, 21 декабре, кхочушъйина. Планал тIех 1.300 эзар сом алсам пайда баьхна. Производстван объем лакхбаран, болх беш йоза гIирсаш кIаргабаран, технически эшарлонаш кхиамца таро чIагIйеш сацийна 1970 шерца нийсйича 6,8 процент лакхбина.

ХIинца керл квартале Ерригсоюзан социалистически къийсам кхиамца нийса а ло комбинатан коллективо.

1972 шеран чу — Советски Социалистически Республикийн Союза 50 шо дузаран шеран чу — ше болаш, ерриг къийсамехь ладоладелла гIулакх чIагIде хьан а лаьцна, комбинатан коллективо укх тайпана декхарш тIе лаьцна:

продукцина реализаци яран шеран план хенал хьалха, 27 декабре, кхочушде. Лакхбина совгIа масех эзар тонн фенол, ацетон, спирт, полиэтилен арахеца;

хьалхара квартален план СССР профсоюзийн XV съезд хьоьне да — 20 март хьалгIоттина кхочушде;

рационализаторийн предложенеш юкъадаха- рах 650 эзар сом кхаде;

300 эзар сом мах хир болуш энерго- средствашна кхоэ;

арахеца продукци дIаяза товарга Iаламан, поччехьанилан динала Знаке стандарте ю кхаара дола ацетон дерриге арахецаран товарийчух 25 процент, фенол 55 процент хьаде а дIадахьийта а, кхолранелабензол аттестаци ю йолча лакхарча категори дIадахарна ю кхаара дар юкъа эксперта ца дахьийта;

автоматизировани цеха ректификаци узела реконструкци а, газ аьхьа цехе пирогаз йоьхьара схема эрганьккхе тоэ, хаддинза болх беш йолу модернизированни центрифугаш сепараторийн полиэтилена производствана юкъахаьа;

культурно-бытовой болхалой гIуллакхашта льахIа тоярах хьадара объем 1971 шера хиларча бераенца нийсбича 16 процент лакхде а, кIеьта иштта цар [illegible] шерьа а тоэ а;

производственно-технически [illegible] хьехача курсашна 1460 белхалочун, 100 инженерно-технически белхаш дерийн гIуллакхана мьхен квалификаци лакхъе. Комбинатан белхалошта экономически декар хьехара болх кхиамца дIаболабе;

производства культура дIаха лакхъена Iалашде, къахьегама хьелаш, кIорраллан техника тоярна тIеяравала дукха мероприятеш чекхъйин;

55 квартира йолу цIа, общежити, берийн комбинат тъалъяра хьажийцача эксплуатацин алсамах пайда эца. 100 квартира йолу чуIе цIенош 1972 шера хьалхарча ах бетта эксплуатаци дIадала;

Мехкаты яхача юрта районе комбинатан белхалошта салиIе база хьоа;

шаьш шефство лелаеча Ведена районерча Орджоникидзе цIарахIча колхозе дIаха а декхар лакхьосталда.

Оцу хьалхоц А. Шерипова цIарахIча Грозненски мехкадьтта чекхдохаче заводан коллективо тхоьаш яхь хьахар. ДIаха а лелаергьа оцу синтетически спирт доккхаче Нуйбышеван заводцара социалистически [illegible].

Социалистически декхарш лаьцна а дийца, массава ральза а болам тIеийцад химкомбината белхалой собранеша профсоюзни активеа.

Нохч - ГIалгIайн мебельно-хьун хIаман еча «Торох» фирма белгалбаьина дика къахьегаш бе шоллагIча филиала болхлой. Продукцина реализаци яра дIадахачо шера план хенал 7 дн хIалха кхочушйина цар. Планал совгIа цар арахийна 118 эзар сом маьха продукци. Къа ук толамаш лох ца доийташ дIадоладаьд филиала коллективо ер керда шо а. Цига белгалбаьина дика къахьегаш бе Плотникова Любовь, Кудузова Мария, Диденко Александра, мастер Колодяжная Лидия, Длийрун Надежда, кхыбараш. Юкъера лаьраIанна шовй сменин нормаш 115—120 процент кхочушъю цар.

СУРТА ТIА (аьрдехьара аьттехьа): кердача продукцега хьожаш бу болхлой Л. Плотникова, М. Кудузова, А. Диденко, мастер Л. Колодяжная.

И. ПЛИЕВА сурт.

Пхе шера план — ханал хьалха

ЛАЬТТА ХЬАЬНДЕШ

Гуралъ доьне беса лома ... лаьлу вайна лаьтта хIана кхьачана дIахзухьа хIара удобренеш центнерах. Цу уйлана хьинар ай а дели, лаьтташ хьаьндеш да тхо, ео а, сонара ловкъостий а. Ахьна санна аьтта хал хIамо кхачна къахьета. Iура хала лоталу гIорабаь мотор, ша ля я, кахьхьашка ца ба. ХIаьта а пайда боцаш дIахьийтам оаха сахьаташ. Кхашадоа алат чуувача хала найнеш санна сихъешна хьуне тхо шаеса яхь «Таганрожцаш». Уж санна бархI трактор вIашогI а тоха цхьа еуохна яьй оаха кхашка шира кхо дуллача.

Цхьан тайпара транспорт хиларча оттагIа да баьча балха учет а, ахьа котамьаш малаш ха.

Сиха жоп тха «Таганрожцашъ». Цхьа тонн кхо тIа а детта кхай тIа а яхе цу сахьате ухайоагIа ла. Ае сайчуца дийнаь 20 рейс совгIа ю. ВIаь тонн кхо арахьа хьу ах 10—15 километр гаьна. Нормага дилача из дукха совгIа да.

Сол хьалха ба са ловкъостий Оздоев Уматгири, Ажигов Хьажмурд, Мошхоев Лакаи. Царна тIехьакхе гIерт со.

Массехк дийнахь хьаьнаь хьалар тхо Альта-Юртарча отделене огородни бригада дерригa лаьтта. 2000 тонн кхо дилар оаха цига. Эзар тонн хилал дикаьа оаха цу кхаа лоаллаха уллача Назьсар-Бертерча бригаде. КIана яхьча кхашка бу оаха из болх.

Дизача балха дийнахь тхога ца социаш къахьегийтача шин механизаторах доккхал ду оаха. Уж ба механически белам йоахкача трактораш тIа болх бу хьинар дола кагий нах, къона коммунист Мислауров Увайси Бичиев Салангирий. Цу тха «Таганрожцаш» йоккха тележкаш, йоттарга хьежаш ца латтийташ, цу сахьате хьалъю цар органически удобренеш. Цахадаш болх беш я лиз бола балаш ...

Тха механизаторий коллективо дош деннад тхоай совхоза фермашка мел дола шира кхе доаддача хана кхашка кхачийта аьна. Дош кхочаш а дергIа.

Б. ИЛИЕВ.

«Назрановский» совхоза механизатор.

ШУРА ДУКХАГIА ЙОАККХ

КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеш кхочаш а еш къахьегаше вахте латтача Сунженски районе «Путь к коммунизму» яхача колхоза хьайбаш лелaдераша Iай а лохьийтак хьайбай продуктивность. Шу йистедоаллаш хIара дения колхоза йоаккхар 8100 килограммы шура. Из яр 1970 шера цу хана яьккхачул 1380 килограмм дукхагIа. Дика къахьег Сидорова Надежда Ивановна заведующа йолча шоллагIча шурий - товарни ферма коллективо.

Хьайбаш лелaдера говзал лекха йолча цу ферма доярхаша дика хьоккхамаш дахьад. Доярка Салтунова Надежда Кузьминична дIадахача шера планагIа 42 тонн шура яккха езача 52 тонни 312 килограмм шура яьккхар ше лелаеча 20 Iаттагара. Ше тIайна хиначу декхарал совгIа шура яьккхар Насырова Елизаветас а. Из яр шера 39 тонн шура яккха езаш, хIаьта ю яьккхар 60 тонн.

Иштта дика балха хьоккхамаш дахьар доярхаша Чеботаева Антонинас, Горовa Любас, Хорава Надеждас, кхычар. Цу доярхаша 1971 шера шоаш тIайна социалистически декхараш толонца кхочашдадьд. Кердa шу а дика дIаоладаьд цар.

Курсаев Махьмад заведующи вола № 3 йола шурий-товарни ферма № 2 йолча ферма дукха тIалъа ца юсаш хьайоагIа.

Чакхдаьнначa шера шоаш тIайна хиначa социалистически декхараш тIехкхочашдадь а, укх шера дика толамаш йоахкаш бу цу ферма доярхаш: Боргашвили Зина, Шадиева Асия, Борчашвили Хамсат, Чаниева Алла, Астамирова Минат, кхыбараш.

Цар санна шоай болх кердача шера тоэ а баь социалистически декхараш кхочашде дела кхыча доярхаша а. Цхьабараш шоаш дения доаш соаж кхочаш ца декхар бисаб.

Тха колхоза № 4 йолча шурий ферма хIана дика къахьегаш а чакхдаьнначa шера лакха балха толамаш даьха а дукха доярхаша ба. Масала Амриева Лизас шера заданех 50596 килограмм шура яккха ца езача 58014 килограмм яьккхар. Иштта дика бола бу доярка Подберезкина Валентинас а.

Дика дIадоладаьд кердa шу колхоза хьайбаш лелaдераша. Совнаь укх хана хиначул дукхагIа 2 тIоннa колхоза фермашка йоаккха шура. ДукхагIа йола из патчахьалиненгa а.

ХIана кердa социалистически декхараш тIаийдеш а уж кхочашдадиа яхь шерагIа йоржанеш а ба колхоза хьайбаш лелaдераша.

В. РОМАНОВ,

«Путь к коммунизму» колхоза парткома секретара заместитель.

ХЬИНАР ДОЛА РЕМОНТНИКАШ

ДIадахача шера ахкая юкъе 16.500 тонн мехкадьтта чудола цхьа резервуар яьинахар тха цхо юкъа а еина. Из Iоухаш ю хилараш совгIа чIоагIа кхераме гIулакх дар. Гаьнара саго цIилеторг сегача эккхаргбар цигара хьаухa газ. ТIаьккха юкхе латтача бокх цха резервуара а кхерам тIаьттар.

ЧIоагIа чоалхане, бехкетохаме гIулакх дар ремонт е из хийчъалга. Лахачо иштта ехача резервуарашта ремонт еш йола подрядни организацих керйинар тхона. Цхьарчоа фу дарга ца хоьш дела хьайнар тхо. Iоуха мехкадьтта хIоагаш а доачаш сецадеш тхо дагIарах хIама хургдоаш дацар.

Тхоай мел бола боллой хьагуд а баь хагадьлар тхо. Вохай хилача дIалоаккхаргIа вай из хатар аьнна лаьрхIар оаха. Атта юкхар дацар оаха тхоашта тIайнар. Эттара хьалха лаха еаш яр цу резервуара чу ца халдаш промышленшкара хьауха мехкадьтта кхычаьа дIадухаргдола моттиг. Газ чакхйоахача завода гIо дир тхона из проблема дIайоаккхача. Шоай болх юкъаьха а ца бутхи шоай ерригa йукъа ха из резервуар юкъахеттаоттаира дIаяде болабелар тха слесараш, сварщикаш. Чура мехкадьтта хьа-а эд дизача юин кIира цар а чу хийца из йохьеш, цу чу диса парафин лоаладеш бар уж. Газ фена юкъе меллай а хьажа дIачу а баха сварочни балхаш де дела моттиг белгалйир. ХIаьта а хьаькхача сварка а яь йетта йиш йоацаш яр цхо, хIана аьлча цхьа-ши цу доллаше а ккычаьара яьпаха йолалургьар из. Цудухьа ерригa цхо хьае лаьохIар оаха цIеяг цо сомача аьшкагIа.

Из болх дIаболабалехьа эттара бехктохамегIа а кхерамегIа а дола хIама дар цу резервуара чу юлла еа цIи. Тхона юкъе сар воацр из цIаьккха йийза а миштта юва еза, хоьш а. Кубометр фе чу 0,4 процент хилал газ хуле яйккха дIагIоргьа резервуар. Цу тIа вожаш резервуараш латтачъ гомахьарча феца а газ хилалаъ мича Iергьа. Цудухьа Грознера специалисташ а боалабаь дир оаха из гIулакх.

Цул тIехьагIа трактор дIачуллалар коалаIараш а лаьха аьшк дIачутеххаде доладелар тхо. Цхо герга хиларах чIоагIа хала да аьшк теда, из дIанийсде, цох дез-дезача доккхалта-эIамигалта хьежжа дакъилгаш даха. ХIаьта а тха слесараша творчески бу из болх. Дукха рацпредложенеш дагаенай царна из дIаболабелчахьа, хIаьта царех пайда а ийбаьб.

Йиъ метр дIаьхен 1,5 метр шерен дола доккха аьшк дIачу а тоххадийх цу резервуара чу буссташ а доахаш аьшк дусташ хала хьувзар тхо юххьанца. ТIаккха слесараша Струц Николая, Егоров Василе дIабенна шаблонаш йир, ара ше уллача аьшк теда йиш йолаш бар баьккха «ков». Из IотIа а билле цхьалие мел хьохх, шоллагIчо сваркаца тед аьшк. Дукха сихагIа бу болх, айеннай къахьегама овсарле. Аьшк дIачутоххадеш из дIа а деттaлуш резервуара наIара саьнаш дохадора. Сварщикаша Дудкин Николая, Захарун Владимира дир цига, дIахьоххалой дIачутеххий тайпара аьшка саьнаш отталхаю аьшка листаш луьжарг йелаш. Ерригa а дIадагарийча ухаза къахьегаш боахкараша производстваьа юкъейиахар цхьа иттех эIамига а йоакка рацпредложенеш.

ХIана хьатIабоагIача февраль бетта кийча хургья из резервуар мехкадьтта дIачухеца мара ца делаш. Планах йиллача хенал ах бутт хьалха чакхбоаккх оаха их болх.

В. МАЛЫШЕНСКИЙ,

«Сунженефть» НГДУ мехкадьтта дIаухийтача цеха инженер.

Пятилетка хьалхара шу чакхдоалаш дика къахьийгар республика ахархоша хьувкъам дика хилийтара, лаьтта тоедара. Цу балхашта юкъе кертерчарегIдар лаьтта органически минеральни удобренеш яхкар да.

Республика ерригача колхозашеи совхозашеи кхашка ехка цу тайпара удобренеш 577 эзар тонн я. Из 30 бIаь тонн соахкарчулла дукхагIа я.

Дика чакхдаьхар уж балхаш Надтеречни, Ножай - Юртa, Сунженски, Шелковски районий боахамашкара ахархоша, удобренеш яхкара план тIехкхочаш а еш.

Вакъда, республике дукха да укх шерарча хьувкъама лаьтта кийчдара йола мероприятеш лерттIа чакх ца йоахаш дола боахамаш. Масала, кхоачашъяи удобренеш яхкара план Гудермеса районе колхозашеи совхозашеи. Яхка езарех 74 процент мара яхкаш цу района боахамаша. Дукха тIехьлисаь удобренеш яхкара план кхочашъелга Ачхой-Мартана, Наьсаре, МалгIабика, Шаьла районий боахамаш а. ЛоархIам бола удобренеш Iайнай дукхача боахамий фермашка. Цхьабакъа лерттIа вIаштIехьдьхладаш уж кхашке дIаяхьара балхаш.

Органически, минеральни удобренешца лаьттан хьовнал лаккхъяра эшача тайпара йоаккхо ца йойи хургбац хьатIадоагIача шера лакха хьувкъам.

Из кхетаде хила беза боахама кулгалхой, ахархой.

ХАДДАНЗА ЙОАКХО Е ДИКА ХЬУВКЪАМ КХЕБАРА

1972 шера хьоалагIча эшара республика совхозашеи колхозашеи кхашка удобренеш яхкарех йола (план прец.).

СВОДКА

Ачхой-Мартана	61
Ведена	29
Грозненски	99
Гудермеса	74
МалгIабека	84
Надтеречни	130
Наьсарен	40
Наурски	98
Ножай-Юрта	14
Советски	40
Сунженски	100
Урус-Мартана	79
Шалински	96
Шелковски	134
г. Грозный	114
Ерригача республике	91
1971 шера 1-ча январе	91
МСХ совхозашеи колхозашеи	90
«Скотопром» совхозаша	114
«Грозвинпром» объединене	160
«Консерноплодоовощ» объединене	104

ТХО МАССАЗА А ХЬОЦА ДА, ВЬЕТНАМ!

САМАРДИЙНАХЬ, 13-ча декабре, Октябрьски революце орден лелаеча «Красный молот» заводе хилар американски империалисташа Вьетнаме лелаеча агрессена духьалара болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхерча наьха митинг. «Оаха эгIазло кхайкию шоана», «Машар — Вьетнама» яха дешаш тIадола плакаташ а даьхаш митинге баьхкача завода къахьегамхой хIараже юкъ тIа гуш дар Вьетнаме латтача нийрчача гIулакхо бола кхьача уж болга.

Цу деша четаь митинг хьаллаш, завода парткома секретара Ю. В. Кузнецова аьлар: «Итт шу совгIа да Вьетнама мехка американски империалисташа харцо хелаю. Цу шерашка дукхача берий, истий, къоаной цIий Iомехкаь доьд цар цу мехка. Цхьан юкъа сацийта хинна бомбаш чуетталга юха доладаьд агрессора, наьна цIий Iомехкадеш, тIемана гIулакх чакхдаккха гIерташ ва. Машар безача, денал долча, хIанз тIеха Iазап тIалаттача Вьетнамски халкъаца ба ерригa Советски нах, дунен прогрессивни адамаш».

Американски империалисташа Вьетнаме лелаю политика могийтаргIоаниилга дIахайтар цу митинге къамаьлаш даьча завода къахьегамхоша.

Цига къамаьл даьча Грозненски горсовета депутата, № 16 йолча цеха токара воь. Детистовас аьлар: «Тхона, кхалнаха, дика хов Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа мел нах байнаб, мел ноаной бисаб къонгаш боацаш, мел истий бисаб мовроех къаьста. Из санна нийрча гIулакх да хIанз Вьетнаме хаттар. Тхо хьоца да, Вьетнам, шо эшалургдац, вьетнамски патриоташ».

«БIеха кулгаш тIа ма ехудаде Вьетнама, тIом эцац машар безача халкъа», — йоах № 6 йолча цеха мастера воь. Чибизова.

Американски империалисташа къиза тIом а беш боамбаш чуетт Вьетнама мехка. ХIаьта а агрессорашта ца ца луш ший кортмукъале баьхьа царна турпала тIом беш да вьетнамски халкъ, яхаш дуьц шоллагIча цеха токара воь. Ильясова. Шоай цеха комсомолцийх кагирхоий цIерагIа цо аьлар: «ДIадаха Вьетнама тIера шоай бIеха кулгаш, агрессораш!».

Къамаьл де трибуна тIа ваьлар Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа даькъа лоацаш хинна подпольщик, хадрий отдела начальник воь. Литвинов. «Аз эгIазло кхайкаю Вьетнаме машар безача наха цIий Iомехкадеча американски империалистащта. Вай массаза а кийча да Вьетнама халкъа дика ловкъостал де.

Оаха тайп-тайпара бьаха говзалаш Iомаьь, тха цехера шоай мехка цIаьбаха, машаре лахар Iоддала лаьрхIа хинна Вьетнама кагирхой, къона специалисташ тха ловкъостий ба Вьетнаме, — аьлар № 13 йолча цеха токара Хуторске. — Тхоай цеха коллектива цIерагIа аз ях: «Американски империалисташа Вьетнаме яхуьаь ... хоадабе беза.

Вай мехка массанахьа тахан вай заводера яр санна США-а империалисташа Вьетнаме лелаеча агрессена духьала митингаш ю. Шоай цеха коллектива цIерагIа царна эгIазло а кхайкаш вьетнамцашта ловкъостал дара хIараже йоаккхаш сальта боах бе, цу юкъа даькха ахча бежарашка долча вьетнамски халкъа дIахьийта лаьрхIад оаха», — аьлар ю. Из дика гIулакх хьалдаккара тIадьийхар ю завода ерригa болхлой а.

Американски империалисташа лелабу харц накъ чакхбаргбоацилгах лаьца Вьетнам шоай лоIаме йитар дехаш йоза резолюци тIайийнар митинге дийбе лоамаш хиннача машенаккъераша.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТIА: митинге гулбеннарашна хьалхечи къамаьл де ва № 2 йолча цеха токара С. Ильясова.

И. ПЛИЕВА сурт.

Юххьанца денз...

Пхе шера план хенал хьалха кхочашдаьра массехий ленинградски производственни хьал а лаьца А. Шерипова цIерагIча мехкадьтта чекхдоккхача завода коллективо дIадоладаьд дика гIулакх хьалхийче Грозненски химически комбината цехай коллективаш ... декхара социалистически декхараш тIаийцад. Уж кхочашдаьра шоашта социалистически яхь хьалхалетт укх шера В. М. Дрёмин [illegible] спорт арахецача цеха коллектива. Январа хьалхарча декада задани 100,1 процент кхочашьяьд це. Планал совгIа цеха химически арахийцад бIаьи тонн спирт. Иштта дика яхь а хьоьгаш царна дукха тIехьа ца ехаш а В. М. Олифер, В. Г. Калыкой шаьра латтача цехай коллективаш. Хьалхарча декада план 106—107 процент кхочашьяьд цар.

А. РОМАНОВА,

тха шеко йолца корр.

ХIАРАВАР ЭКОНОМИКА ЙОВЗАШ ХИЛА ВЕЗА

[illegible] хьегамен хьнар айдаре [illegible] гIуллакхаш тха партийни организацин шерра боарйьабай КПСС ЦК ноябрьски Пленумен СССР Лаккхьарча Совета кхоалгIа сессий материалаш кеха дIайоазйайтара боах. Укх деношка тха политинформаторашна [illegible] экономика лакхйалба балгалла рубежаш дIагойтараш совгIа уж предприятены [illegible] [illegible] гIерт [illegible] шерра [illegible] боарйьаь.

[illegible] продукцина [illegible] 1971 шера [illegible] кхийчайтар. Из дар [illegible] организации [illegible] производства [illegible] дехагIа пайда шера, керда техника балха юкъехула [illegible] оасарлаш [illegible] ра къахьегамхой оарцагIоахаш тIагIертта балха балхах хьакхьа хIама.

Производства боарам дикка айбаран къахьегама оасарле лакхалран чIоагIа аьттув бьлар щелочной химий балха опытах тха предприяте пайда эцаро. Из метод производстве юкъейоалларбахьан долаш укх тIехьарча шера 120 бохало цхьанахьара мукъа а нывкха керда хьалъяьча объекташка балха хьожаве йиш хилар. Алапи дикка кхо а деш производства эффективность лакхьара бокка пайда баьлар цу гIулакхах. Цу тайпара чоалдаме дешаш къоастадеча новкъостал дааьд тхона СССР Iилмай Академе управление проблемай института математикаша, вай мехкарча кхьча городашкарча Iилмахоша. Иштта цар гIо а деш лабораторий анализашта автоматизаци елга, мехкдаьтта обессоливании обезвоживаний яра процесса автоматически регулировани елга эргадаьккхад. Продукцена дикагIа реализаци яраца юзавенна йола уж изобретенеш балха юкъейоаллар цa болх дикка тоабе йиш хургья.

ХIана социалистически ях вIаштIехьйоаккхаш ше керттерча даьтье производства эффективность лакхьара тIерае гIерт тхо. Укхаза Iилмана карагIдаьнначох пайда эцаш санна лоархIаме да коллективе рационализаторски болам шерагIа боаржабар е. Дукхьа соакх керда 218 рационализаторски предложени балха юкъейихьай тха предприяте. Царех хьаьнашха экономически эффект 8700 сом да. Тха толашагIболча рационализаторех ба Г. Назаров, П. Савин, Е. Бойченко, Ю. Сердюк.

ХIанзарча хена техническа прогрессаца дуззадена дешаш толамца кхоачашде йиш хургьац берригa къайьегамхой, инженерно-технически белхалой экономически [illegible] юкъе ца ове. Цудухьа КПСС ЦК цу хьакъе соахк гIайкйя совами КПСС XXIV съезда

[illegible] тха партийни организаце [illegible] ду къахьегамхоша [illegible] экономически политика дIайовзийтар, цa кIоршта Iомаве [illegible] [illegible] фомак [illegible] [illegible]тIехьдаккхар.

Къахьегамхоша [illegible] [illegible] [illegible] коммунистически [illegible] хьегама школаш. Укх [illegible] [illegible] [illegible] тIебара йоаз [illegible] масоой [illegible] [illegible] пайдане йолга. Цу школашка [illegible] [illegible] [illegible] болх белла а хьалха [illegible] опыт [illegible] коммунистически [illegible] болх бо [illegible] Iомабе.

ХIана тха предприяте [illegible] болх беш а 38 коммунистически къахьегама школа. Цига экономически [illegible] 780 [illegible] ва, хIаьта иштта [illegible] [illegible] шаш бараш а дIахаьрхIача предприяте берригa къахьегамхой экономически дешара юкъеяхаб йиш я.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Цу гIулакха оттаьь дешара план я, занятеш хургйола денош белгалдоахаш график оттадьй. Цу тайпара ши заняти ю оаха бетта. Коммунистически къахьегама школашта хулгаде оттабьй керттерча даькье цехий участкай начальникаш. Уж берригаш коммунисташ ба. Цар йоакха производственни вахарен опыт я, коллективе чIоагIа лоархIаш а ба уж.

Коллективе бу политически организаторски болх тоаберо аьттув хилийтар гIайна социалистически декхараш толаша кхочашде, коммунистически къахьегама ударникаш дукхагIа хилийта. ТоьаI ба 1970 шера тха предприяте 291 коммунистически къахьегама ударник хиннача метте 1971 шера уж 635 хиннаьга белгалдича.

Уж ба пайдане мел дар болла юкъе кхухьараш, хьоклаже къахьегараш, кхьбараш цу гIулакха оарцагIбоахараш. «Социалистически ях вIаштIехьйоаккхийта дIахо тоадарах» бола КПСС ЦК сочам чIоагIа кьоабалбаь хьай а лаьша №№ 1, 3 йолча эстакадайн № 2 йолча цехан коммунисташ бар «Смена дикагIйола эстакадаь», «ТолашагIйола оператор», «ТолашагIйола наливщик» яха цIераш яхара социалистически ях йоаржаре болам дIаболабаьраш. Шера итогех М. Лихолетова оператор йолча смена яьккхар хьалхара моттиг. Цунна карара кара тела цIе вымпели ахчан премия елар, хIаьта «ТолашагIйола налившика

[illegible] вай А. Пудовкинас хьалха.

[illegible] №№ 1, 3 йолча эстакадай парторг хов. Леванова. Оператор йолче цо деми тIахкавенчашъю цхьа балха задачаш, кIоата цхьа коллективе [illegible] ца къомабеш цо дейна беча организаторски болх бахьан [illegible] ставе чIоагIа сий а ду цун.

Тха дукхагIа болча партийни [illegible] боагIача тайпара торгIа тIеудайт шоай цехий бригадашта, сменашта, хьаьст-хьаьста болхлошта юкъе социалистически ях йоарживра. ХIанз акхе [illegible] ба тха берригa къахьегамхой, инженерно - технически белхалой.

Партийни комитето, цехоаш парторганизацешка ца хаддаш йоакха ю коммунисташ болча кулгадай моашта тIадахаьча гIулакхах бола бехктоакхам айбара.

[illegible] да, коллективa хьалхашка латта Iалаьмате дуккен чоалхаьен декхараш кхоачашделга ергагaча зеньпика кулгалделга тоадарах тIайха долга. Производства организатораш дама хила бера доагIар шоаш ткоашкара а лове латтарчергара а дизза хьадекаш, наха юкъе кхетама болх беш, хIамат дика ха йоалаш, къайьегамхоша хьачунга ледувгIаш, шоаш дейна дош кхоачашдеш. Из цIаькка а белгалдаьккхад укх деношка «Череповецки металлургически» завода кулгалхошех инженерно-технически болхлошех коллективa членашта идейно-политически хьетам луча лоацача даьй(ъ)ах» яхача КПСС ЦК балха сочам тIа.

Тха предприятера дукхагIа белхлой инженерно - технически болхлой идейно-политически боарам лаккбеш ба, шоай керттера балха декхар общественни гIулакхашца дувьe хьаш ба уж. Инженерно-технически болхлоех 38 сагIа политпросвещение системе чувоагIа, 42 пропагандист ва, 12 лектори 11 политинформатори ва. Царех 98 парткома, цехий партбюрой членаши профсоюзни комсомольски активисташи ба.

Тха инженерно - технически болхлой шоай знанеш лакхьеш ба Грозненски мехкдаьтта институтерча курсашка. ДIадахача шера цига дийнна аьлар алхайтта сагIа, кIаьна дешаш а ва пхийтта. Техникумашкех институташкех заочно деша вагIа 45 инженерно-технически болхло.

Шоай квалификаци лакхьеш хиннаб тха болхлой вай мехкарча кхьча городашка а. Иштта, Ярославлен Куйбышевски бахе шоай квалификаци лакх а яь цIаеенав вай сагI.

Экономически дешарьара хIоаде белктоакхам лаьи а беш КПСС XXIV съезда решенеши пятилетка заданеши кхоачашьяра къахьегамхой оарцагIбоахарга оаха.

И. КАЦЕВМАН,
производственно - технически конторa парткома секретарь.

Укх деношка КПСС обкома политпросвещени ЦIагIа ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома Гражданска горкома хьалха яь пленум хилар.

ПАРТЕ ЯХАР ХЬАЛЛОАЦ КОМСОМОЛО

ВЛКСМ ОБКОМА ПЛЕНУМЕРА

Цига «КПСС ЦК ноябрьски Пленума итогех цун решенеш кхоачашьяра областной комсомольски организацена хьалхара декхараш» доклад бар ВЛКСМ Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретара С. С. [illegible].

Докладчика [illegible] [illegible] 1971 — 1975 [illegible] СССР [illegible] бера пхе шера план кьоабалъяь тIайицача КПСС ЦК ноябрьски Пленума итогех. Къаьстта белгалдаьккхар керттера декхар советски наьха вахара хьал чоалхара лаьрхIа йола КПСС XXIV съезда решенеш цун ларде ехка йолга. Докладчика хоадамбалаш дийцар КПСС-ги Центральни Комитето машар, халхьенга юкьара дотталгIал чIоагIдара лелаеча беркетерча гIулакхех.

Деррига советски наьха санна чIоагIа кьоабалъяь тIайицар КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеш вай республика къахьегамхоша а. ХIана шоай деррига хьнар тIадахийтад цар уж кхоачашъяра. Цу даьkье дукха дика гIулакхаш кхачадиам республика кагирхоша а. Укх тIехьарча хана «Пятилеткина — ударник къахьегам, хьонабараш гоззаш йердаларашк» яхача девизагIа шерра социалистически ях йоаржаь къахьегаш хиннаб вай кагий наха мехкарийя. Цу болане котьальца 46 дикагIйола комсомольски организаци комсомольско - кагирхой коллективи ВЛКСМ ЦК вымпелаш луш белгалъяьккхай.

«КПСС XXIV съезда решенеш — вахаре» яхача Ленински зачете дакъа лаьцад вай республикера 108 эзар [illegible]. Царех эзараш коммунистически къахьегамо ударникаш яха цIи яккхара къовлан лоаттабеш ба, хIаьта пятилетка [illegible] [illegible] царех 1000 коммунистически къахьегама ударник хиннав.

Республикерча ерригача комсомольско - кагирхой коллективаша хьалхача шера шоай производственни заданеш тIехкхочашъяьй. Комсомола экономе фонде 1,8 миллион сом Iоехкаях.

Цунна хьалха комсомольски организацей балхаца долча кхоамбоацарах а дуц докладчика. Цхьадолча даькье кагирхой бехкагIа а нийсденнад вай цхьайолча предприятеша, боалламаша пачахьалкхен планаши социалистически декхараши кхоачаш ца дар. Из [illegible] хилнад цу предприятей комсомольски организацешта кагирхой юкъе шерра социалистически ях йоаржийра бойтIаш бола организаторски болх ца бари тIахьожам ца лоаттабари бахьан долаш. Комсомольски организацешa тIагIертта болх бац кагирхой общественно пайданеча балха юкъеоара, мехкашта профориентаци яра. Республике кIезига кагирхой бац, цу даьkье комсомольцаш а болаш, цхьаннахьа а болх ца беш ца дешаш лелаш. Общественни вахара боккъонах кхуьш боагIараша толаш ца лаьтар шера хIама яц партийни организац(и).

— ВЛКСМ [illegible], комсомольски организацешта [illegible] дIадахача къоа [illegible] безз, уж декхарийла я къахьеги безаш хургболв кагирхой [illegible] [illegible] хьелa кхетам [illegible], комсомольцийи кагирхойи творчески хьнар оарцагIдоахаш пятилетка заданеш кхоачашъяра шерра социалистически ях йоаржае.

Пленуме эгара хьалха кхамалл дир ВЛКСМ Грозненски горкома хьалхарча секретара Л. Шароварьяс.

— Города комсомольцашчи кагирхошех чIоагIа кьоабальяь тIайцар КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеш, — аьлар оратора. Тха дагтара я парте чурен арахьарен политика.

ХIанз города кагирхой Грозненски [illegible] механически [illegible] комсомолий инициатива хьалха а лаьца СССР 50 шу дизара лакхача толамашца вакъабахара шерра ях йоаржаь къахьегаш ба.

— КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенешa чIоагIа политически къахьегамех хьнар [illegible] къахьегаш ба тха кагий наьх мехкарий, — аьлар [illegible] дIадолаш Старогрозненски бурувтохара балхий управление бурувдаттиво В. Рябова.

Пятилетка хьалхарча шера заданеш хьнал хьалха кхоачашъяь управлене коллективо. ХIанз бурув сихагIа тохара резерваш [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] заданеш [illegible] [illegible] тхо.

[illegible] тIехьагIа, укхаза [illegible] ВЛКСМ Гудермесски [illegible] [illegible] хьалхарча секретара А. [illegible], Нохч - ГIалгIай [illegible] университета студента [illegible] [illegible] Т. Хаутиевас, кхычар шоай коллективай хIерагIа хьахайкхлир КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеш шоай дIахо де дезача гIулакхий программа [illegible] шоай къахьегамхоша тIайицалга, парте чурен арахьарен политикана уж чIоагIа раьза хилар. Пхе шера заданеш КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра доаш къахьере къахьегаргдолга.

Пленуме гулбенначар цхьа барт а болаш соцам тIайицар. Цар белгалдаьккхар КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеш йиза [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] дола гIулакхар [illegible].

Пленума балха дакъа лоацаш хилар республика Министрий Совета председатель Р. В. [illegible], республика Лаккхьарча Совета Президиума председатель К. Х. Оздоев, КПСС обкома секретараш И. А. [illegible], И. А. [illegible], КПСС обкома организационно-партийни белха отдела заведующи В. В. [illegible], КПСС Грозненски горкома хьалхара секретарь И. Д. Правельный.

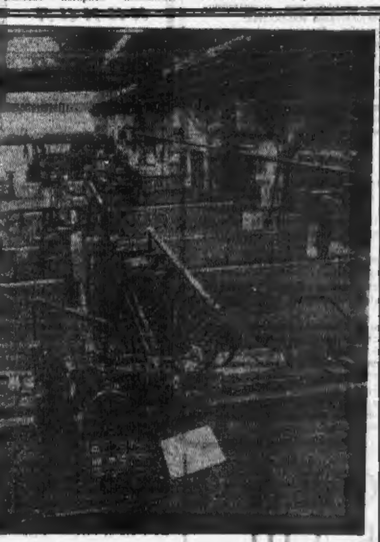

КАРЕЛЬСКИ АССР. Городе Кондопога болх бе йолаенна ваьна гIишлой материалий промышленносте йоккхагIчарех йола тIо чакхбоаха комбинат. Технически кийчонга диллача куцца инжкургйолаш цхьакха предприята ю. Хьалхарча аргIан низ — шерра гранитни мраморни облицовочно - декоративни Iоагай а архитектурно-гIишлошка ухайтача доакъой а 100 эзар квадратни метр.

СУРТА ТIА: Кондопожски тIо чакхбоахача комбината керттерча корпус.

С. МАЙСТЕРМАНА сурт. ТАСС фотохроника.

ЦХЬАБАРТ БОЛАШ

Шийна бIарга ца дайча цхьаккха сагIа тешаргвац [illegible] [illegible] болха вIаьнга а [illegible] а [illegible] оттхалаш йоахк аьлча. Из вIашегIйола хара тамаш хеташ чоалдаме хIама я дийль. Цудухьа моллагIвар кхетац цу техникех. Цхьабакъда, Ойширов [illegible] [illegible]чеслав Александрович [illegible] ше хьийича санна дика йовза [illegible] техника. ХIара насос, клапана, форсунка болх миштa бу хоь мастера. Цудухьа доагорa [illegible] боарамагIа лелае иттa вIашетIехьдоал цун. Могахьа санна турба Iоьржлойн [illegible] мел совгIа доагор [illegible]. Ца кхомбоеш маьхера доагор лоалайтаь. Иштта шоай балхах дикка кхеташ ба Грозненски локомотивни депо ветеранаш Х. - М. Хаджимурадов, А. Хажиев, В. Азаров. Итташ шераш ремонтий кхиьлол балхаш даь болча цaрна ца йовзаш техника ца аьлча хургдац.

Топливной аппаратура ремонтеча цеха депона эггара хьалхарчарна елар коммунистически къахьегама коллектив яхе сийлен цIи. Шакшуев Владимиран цун [illegible] графикал хьалхабаьлаш тоаю тепловоза аппаратура. Шоаш хьадер сиха дина деш белхана дIобеш [illegible] чулахьабаьнча цар.

Кердадаь шера хьалдарча дийнахье а дено хьнар айдина къахьегаш ба тоалдиннийа. ИйсларгIа пятилетка хьалхарча шера [illegible] [illegible] [illegible] кхоачашъяра шоай цхьа [illegible] дIалаьла дийна ба уж. Москвасен [illegible] [illegible] болаш хьал а лоацаш пхе дейна норма дезь дийрадь кхоачашъе чIоагIо хьай цар.

Дукха хьена болхлой ба цеха. Йоккха хи цар балха опытe гонзаль. Цудухьа хьалха лаьтарийе опыта школа вIашагIъеллар Шакшуев Владимира. Итт сагIа шоай балха гойзалле лаьхьай цу школе дешаш. ХIана дикагIа вIовсса бу цар шоай йола.

Шоаш деш дола мехкагIа хIама цхьабарт болаца сихац цу цеха гоалинникаша. Форсункаш хьайоахаш, къаьстта а вагараш, хала дар. Заводе яь приспособлени пайдане хилар цу гIулакха. ДIабийхача цеха болхлоша шоай низаца приспособлени вIашагIъеллар. ХIана форсункаш иттагIий сихагIа тоалу. Цеха ремонтиноша балхе моттигаш вIашагIаш цехе сийрдагIан хургйолаш мероприятеш чакхальяй. Иштта дукха пайдане кердалараш балхе юкъедихьад.

Г. ФЕДОРОВ.

СИХАЧА МЕТОДАГIА

Хьнал кхо дин хьалха [illegible] метр лекйа буровой вышка хьалаьяьккхай Старогрозненски бурувтохара балхий управление. Укх пятилеткагIа ца ийслагIа буровой хьалыю сихача методагIа. № 693 йола из скважина тошена тIехкIоарга бурув теш лаьрагIа хьалъяьй.

Хьнар хIагойташ къахьегар буровой [illegible] монтажникий бригадира Н. Сиваева, буровой оборудование слесараша В. Карченко, И. Могилина, П. Воронина, плотникаша коммунисташ Я. Бахаева, А. Чермыха, И. Салиева, П. Сухоруцова.

А. КРАВЦОВ.

Асфальт ю завод

Дукха ха я дукха мах а беш тха реMстройучастка асфальт бу завод йиха а ейне оборудовани пайда ца [illegible] а. ХIаьта асфальт чIоагIа эцаш ба наьсархоша, Гьана Грозне Орджоникидзе [illegible] транспорт а кхехаш дукха а а деш ийбу ца укхаза.

Цудухьа сихха из чIоагIа эцаш йола предприятеш болх бе йолаьлийта оарцагIдаьннаь тхо. Хьалхашка оттадаь декхар да укх шера мий бетта цунга хьалхара продукци лелийта.

Монтажни белхаш [illegible] латт. Мел эшаш йола материалаш лехай оаха. Райисполкомо 2000 сом ахча хьажийцад цу гIулакха.

ХIара дийнахьи буса 25 тонн асфальт арадеца(рга) цо. Оаха дагардаьк, хьхьан шера юхаметте оттадергда цу предприяте ше Iоюллаш дIалаха 73 эзар сом.

«Ремстройтреста» новкъостал энергия тхона. Ши-кхо «самосвал» яха машенаш ца хула бIаьла болаш асфальт дIа-хьа балхе йиш йоацаш дусаш моттигаш кийилургья тхона. Хьажийте машенаш масса хана мича хул тха автотранспорти предприяте.

Тхога диллача, оаха кхоачашдоргд тхоай декхар.

К. ТАНГИЕВ,
Назрановерча асфальт еча участка начальник.

ДАЬРИ ДЕ ДЕЗАРИ

ВарлIагIча пятилетка МалгIабика мехкдаьттадоша дика къахьегама толамаш даьхар: планал совгIа даьккхар 856,3 эзар тонн мехкдаьтта, 55.967 эзар кубометр совгIа газ. Пачахьалкхена бaь пайда 290 167 эзар сом да, цуна цхьана планал совгIа баь пайда — 5.157 эзар сом.

Пятилетка йолалуча хана фондаш хьаьххиар 75 кепиг хиннача, из чакхйоалаш 1 сом 05 кепигагIа кхаьчар. Мехкдаьтта тоннага [illegible] 44 [illegible] кхоачаш доахдир, къахьегама оасарле [illegible] 27 процент лакхъелар.

Уж толамаш МалгIабика мехкдаьттахоша вай мехка коммунистически обществo хьалъеча лоацa толнад дакъа да.

Миллионаш бола вай мехка къахьегамхой санна КПСС ЦК ноябрьски Пленумен СССР Лаккхьарча Совета сессен решенеш дегаш урааттадаь КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъеча хьалхаре къахьегаш ба МалгIабика мехкдаьттахой.

1971 шерарча ерригача хьокхамий итогаш из ьшакшe a, гуш я «Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттахоша шоашта хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдаьга.

Мехкдаьтта даьккхара план 100.1 процента газ дижхара 107 проценте кхоачашьяй, планал совгIа даьккхад 7,5 эзар тонн мехкдаьттен 10.6 миллион кубически метр газа. Къахьегама оасарле планагIа лаьрхIачул 4,7 процент лакхъяй.

Планал совгIа реализаци яьй 261 эзар сома маьхa продукцена. Товарни продуцега дIаходер планагIа лаьрхIачул 1,6 процент лохъяьа, цу дакъе (11 бетта) 275 эзар сом кхоадьа.

Баь пайда (11 бетта) 57,760 эзар сом хилар, цу даькье планал совгIа —341 сом. Из карагIдаьлар НГДУ ерригача звеньяшка тIагIертта къахьегар бахьан долаш, цу дерригa хьалхаьне коммунисташе лелаярех.

НГДУ ерригача коллективо уйла йIслагIча пятилетка хьалхарча пятилетка хьалхарча шера план хьнал хьалха кхоачашъяра тIаьхийтар. НГДУ ерригача подразделенешца ца дахкар кхоачашдеча вIаши новкъостал дора.

Шера 284 геолого-технически мероприяти чакхъяьккхар, из бахьан долаш 1.830.[illegible] тонн мехкдаьтта даьккхай совгIа. Царка юкъе яр тIоаннашка кIоаргьилара, забойшкарча зонашка кислотни мехкдаьтта кислотни Iоаткъам бара, лакхерчи дракчен мелашкарча скважинашкара балдаш юхадара мероприятеш. ПланагIа 15-йола е едача 18 скважинана капитальни ремонт яьй.

Руваьш хьурмат дар бахьан долаш 4900 тонн мехкдаьттен 6,0 миллион кубически метр газ кхоьйй. Лаьттана кIаллера ремонт ечa бригадаша шерa 1749 ремонт яьй, из бахьан долаш скважинай кIоарга-пасосни фондера планал совгIа 1037 тонн мехкдаьтта даькхад. Цехий болх тоабеш, лоаш дола мехкдаьтте кIезигдеш, скважинашкарча оборудованени [illegible] [illegible] йола 20 организационно-технически мероприятеш [illegible].

НГДУ коллективе толамашта юкъа дикка дакъа даьхар рационализатораша. Цар балха юкъейоаллайр 401,2 эзар сома пайда беш йола 152 предложени.

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] IалагIара, производства [illegible] чамц бизза пайда эцара дакъе дика халонаш шийьяхар. Цхьа болча болхлошка, инженерно-технически болх [illegible] шоай гIулакх бола бехктоакхам [illegible] кхета ца бар бахьан долаш дар из.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] кха [illegible] а [illegible] тха балхаша.

ХIана а [illegible] ба [illegible] хьалхашка латтача [illegible] [illegible] [illegible] ца [illegible] кулгалхой, инженераш, [illegible].

Уж [illegible] [illegible] [illegible] цхьаццайолча отделашка. Вахьа сана лаам бола бу царна деррига бехктоакхам дIабоарайтаьш, кхоачамбоацараш юстардаха уж Iомабеш.

Къахьегам нийсa вIаштIехьбаккхара оттах цун оасарле лакхьара дика аьрбайн Рубакинай НГДУ нехашкен отделашкен гIолла.

Бахьда, цу гIулакха цIенхаштте уйла е езаргья конторайн цехий кулгалхоша пайда ца эцаш кхоачамаш ца дитара тIехьа.

Масала, соакх организационни бахьанех 239760 эзар сахьат балха яц йоаьй скважинашка, цо доадаь мехкдаьтта 302,7 тонн да.

Уж кхоачамбоацараш нийсденнад электроэнерги, транспорт, тракторaш ца хиларах, оборудовании сеца латтар бахьан долаш.

Лаьттан кIалхара капитальни ремонт яра (ЦКПРС) цехо боахца беш йоаь ха 1447 сахьат да. ГIишлошъю бригадаш болх боаьаш сеца латташ моттигаш а нийсъенней. Цар йоаь балха ха 2069 сахьат, кхоачашданьа цуна 19100 сома маьха гIишлошна болх.

[illegible] оасара керттерча бахьанаш болхлой хиннайе дIа ца кхувлар, турбаш Iоаккараш, бульдозераш, тракторaш ца хилар, белон [illegible] самосвалаш харишкьа ца хилар, электроэнерги ца хилар.

Уж кхоачамбоацараш дIадаха болх дикка тоабе торо хургьац, бахьда из деррига а БПО-и транспортни конторий кулгалхоех тIайха да.

НГДУ оборудовани болх бу БПО кулгалдоша хила безача хьесапе тIехьожам ца доаттабеш. Из дар наьха кога тIа декхара дIаоне хоьада чакхьоне мероприятеш белгалъяьй.

Къахьегама оасарe лакхьара чIоагIа лоархIаме да-бола ца сейтар, балха низах мехулла дижoагIа пайда эцар, къахьегама дисциплина чIоагIъяр, къахьегама хьал балалой даш тоаяр. Цу Iилманка торо е еа тха ерригача предприятей кулгалхоша.

Тха балхаца соакх нийсбуш хинна кхоачамбоацараш мехкдаьттен гази никхара план кхоаьъала хиларца, кIоаш еттача скважинашка хий чудетта деваш хиларца, промыслови хишта утилизаци е торо ца хиларца, скважинашта лаьттан кIаллара капитальни ремонт еча цехе болхлой ца тоъарца, корроси бахьан долаш мехкдаьтта проводашка дукха зеараш хиларца дувзаденна дар.

Мехкдаьтта дIадаийта нийсдеча цеха а, кхаь РИТС-а коллективаша а уж халонаш ийсача дукха кхаьйчйгад.

Кхы а йалхалеIа декхараш латт тхона хьалхашка укх шера. Тхо тийша да пятилетка шоллагIча шера хьалхашка латта декхараш тешаче кхоачашдергхиларкьи халонаш эшаргхиларaki.

Къахьегама оасарле лакхьара, къахьегам нийсa вIаштIехьбаккхара къаьстта эшаш дар — лакхеса вай белгалдаьха кхоачамбоацараш дизза дIадахар.

1972 шера 5 миллион тонн мехкдаьттен 100 миллиард кубически метр совгIа газ яккха, 74975 эзар сома маьхa продукцена реализаци е, 57030 сома пайда бо декхарийла да тхо.

Уж декхараш кхоачашдеш хила коллективашка пачхаьлкхен, производственни, къахьегама дисциплина чIоагIье. НГДУ коллектива производства ерригача звеньяшка бехктоакхам лакхбе беза.

ХIара цеха, бригада кулгалхой [illegible] - экономически [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] нийса пайда [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] кхоачашъяра [illegible] белгалбина лаккхе беза.

Цу гIулакха [illegible] [illegible] хIара болхлочо, [illegible] ерригача коллективо а [illegible] доагIача даькье а хьалхашка латтача декхарий [illegible] бехктоакхам [illegible] [illegible] да, хIаьта [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] а [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible], НГДУ [illegible] 1972 шера [illegible] [illegible] [illegible] декхараш [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] йиш я.

С. [illegible],
«Малгобекнефть» НГДУ [illegible].

Йоккха ва Грознерча макаронаш еча фабрика коллектив, цхьабакъда хIара шера лакха толамаш доал цу предприяте къахьегамхоша.

1968 шера цу фабрикана еннай коммунистически къахьегама предприяти яха цIи. Из цIи сий ца доадеш лелаю дукхаче хьамех латтача барт тайпача коллективо.

КЕРДАЧА ШЕРАРА КЕРДА ТОЛАМАШ

ИйслагIча пятилетка хьалхарча шера ше тIайца социалистически декхараш а тIехкхоачашдаьд коллективе. Масала, йо лаьрхIадар 1971 шера план 25 декабре кхоачашъе, планал совгIа 15 эзар сома маьха продукци аракхеца. Из дош тIехкхоачашдаьд, планал совгIа арахийца макаронни изделеш 46 эзар сома маьха я. Къахьегама оасарле [illegible] процент лакхъе лаьрхIа хиннача, 8 процент лакхъяьй фабрика къахьегамхоша. Керда изделеш арахеца аьттув баьннаб цар дIадахача шера. ХIанз цу фабрике хьаю вапилини, корицин етташ жувра гарзилгаш, «Ромашка» яха макаронни изделеш. Соакх 11 бетта арахийцача продукцега планагIа доагIачул 4 эзар [illegible] [illegible] дIадахийтан предприяте КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК «Халагь боахама производстве резерваш пайда дикагIа эцарe экономе режим чIоагIдарен [illegible]» [illegible] кхочача а [illegible] фабрике дIадахача шера шоай 5 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 1,6 тонн хьоар, 0,6 тонн крупа, 8 гектолитр дара.

[illegible] [illegible] къахьегама толамаш [illegible] [illegible] а, бригадаш а социалистически [illegible] [illegible] къахьегам фабрике [illegible] [illegible] 26 сагIа. «Социалистически ях вIаштIехьйоаккхийта дIахо тоадара болах» КПСС Центральни Комитета сочам арабаьнча фабрика партийни а профсоюзни а организацеш чIоагIа оарцагIдаьхар ях шерагIа йоаржаь.

ТIайиййа лакха декхараш кхоачашдара тIахьожам лоаттабе бехктоакхаме новкъостал хьожабир. Цеха мастераша хIара дейна шоай бригаде беча балха учет лелайора, продукци дикагIа хоажар, кхерамален бокъонаш тедкайтаьшар, фийла зувра санитари хьалаш. Иштта хIараме общественни вахаре лаьга лелар, шоай дешара боарам цар лакхбар — из деррига дIаяздеш журнал лелаю укхаза. Бутт йистебаьлча бригадии собрани а йиий дакъа толамаш, кхоачамбоацараш белгалдоахаш протокол язлу. Тlаккха из производственно - массови комиссега дIалу. Комиссе массе оагIорахьара социалистически ях миштa лел техка а техке хьалхара кхо моттиг яьккхараш белгалбоах.

Социалистически ях вIаштIехьйоаккхача керттера гIулакх лаьхIара болхлочо, бригада толамаш ерригача коллективна шерра дIадовзийтар, хьалха латтарий опыт наха юкъе йоаржаелга. Дика латт из гIулакх макаронни фабрике. Производственни массови комиссе котбьяннаь лына белгалбоаьрашта ерригa коллектив собрание вIашагIтехача лаьтта дIалу грамоташи ахчан премеши. Из мероприятеш дерашца, профкома цхьаьна чакхйоаккх парторганизаце. Производстве хьалха латтарий суртaш сийлен Доска тIa хьалтох. ДIадахача шера социалистически декхараш тIехкхочашдахьа 13 боалаечун сурт доала хIана фабрике хьалтеха.

Сверлина Нина Николаевна ва. чхьнна йолча макаронни цеха коммунисткай Н. Чулановай Т. Орехова бригадаш чакхдаьначa шера хьалхара моттигаш дIаца доаш хьаьйкхай. Дика къахьег дукхача шерашка укхаза болх беш йолча прессовщикаш Е. Гарацуновас З. Мандубаевас, засыпщикас Н. Нестеровас, резчицас А. Нагаевас.

Соакх Октябрьски цIай тIехкхочача лакха балха толамаш дахарах фабрика коллектива Нохч - ГIалгIай Министрий Советеи облсовпрофен карара кара теле ЦIe байрахи ахчан премия еннай.

ИйслагIча пятилетка шоллагIча шера къахьегама ваьта дIайолаьча фабрика коллектива хIанз керда социалистически декхараш тIайцъу. Цу декхарий керттера чулоацам ба хьарча шера ерригa заданеш 25 декабре кхоачашъеча. Из дара туча а яьа производства юкъеоаргья керда резерваш, кхы а чIоагIъеоргья къахьегама а, общественни а дисциплина. Шерьергья арахецача продукце ассортимент, продукцега дIададар чухьнахьдоаккхаргда.

— Макаронни изделеш фабрике кийчъьеча тайпара хьнал лох ца йолийташ иштархошка дIаккхачийта вIаштIехьналаш тха — яхаш луве парторганизаце секретара заместителa йоакхагIа йолча лаборанта Салоткина Мария Александровнас. Продукци чухкха тара фанерах е кхыча чIоагIача материалех ца тела эшаш. ХIаьта ламасаш картонa я, уж а шоазаккхаза дIа-хье хьачьа тиндаьле хул. Цу гIулакха тхона новкъостал де йиш йола а моттигера предприятеш.

Фабрика коллектива йоакха балха опыт Iоаьай. Из дIайоалаьйта ваьа республикерча кхыча кхачий предприятей коллективашта, социалистически ях лелайча бакъахьа хургьар шийна тарарча цхьан предприятена. Чакхдаьннача шера цу тайпара ях лелаеш хиннай фабрика коллектив.

М. Б. ЦИЦКИЕВ.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагIо. 15 январь 1972 шу.

ТЕХНИКА КИЙЧА ЛАТТАШ ХИЛА ЕЗА

Хlара шера техникица дукхагlа [illegible] юрта боахам. Тlа-тlа дуккха механизировании къахьегаш [illegible] тоьъе а шуьлаш кlезигду [illegible]ашца деш доле балхаш. Хlана [illegible] пхьаккха участок юрта боахаме технологически [illegible] дакъа лоацаш машенаши [illegible]ашаш йоацаш.

Юртарча механизаторийи инженерно - технически балхаш дерийи [illegible]хар — балха овсарле дахха [illegible]лаш цу машений комплексах [illegible] эцийга вlаштlехьдаккхар.

Машено-тракторни парка балха технико - экономически хьокха[illegible]ш лаккхдела, технически гlулакх деча планово - предупредительни системах нийса пайда эцарах тийша да.

Вай республикерча дукхача боахамашка бlарчача шера ремонт яра метод юкъейоалаяьй, цхьабакъда, цу дакъе гуйранан замалахь ремонт яиза яргъац [illegible] процентага дlаккхачалца йо[illegible] тракторашта, комбайнашта, тlехьатlурсача юртбоахама машенашта. Цу гlулакхо вlаштlехьдоалийтаргда юртбоахама техникех механизировании кадраши кхеппа дlа балхех мукъайоалийта.

1971 шера IV квартале ремонт яьй планаlа лаьрхlача 1240 трактора метта, 1285 трактора, 740 нохара метта, 1044 нохара, 648 сеялкана метта 831 сеялкана, 650 культиватора метта, 956 культиватора.

Дlадахача шера йиьлагlча квартале техникаца ремонт яра балхах дика лоархlадаьд Гудермесски Сунженски районий боахамаш. Гудермесски района боахамаша тракторашта ремонт яра план 145 процент, нохарашта ремонт яра план 129 процент, культиваторашта ремонт яра план 127 процент, сеялкашта ремонт яра план 97 процент кхоачашъяьй йиьлагlча квартале.

Ремонт дукхагlеи дикагlеи яра кхоккхамаш дакха хул къахьегаш вlаштlехьбаьккхара дешашта вертера уйла тlайохийтача боахамашка. «Гудермесский» совхоз хьалхарча моттиге латт механизатора къахьегаш. Цу совхозе 1971 шера йиьлагlча квартале планагlа 14 трактора а езаш хиннай ремонт 27 трактора яьй, 7 [illegible] метта 10-нена, хlаьта культиваторашца нохараша деррига а тоадда дьаьнад. Совхозе ремонташ еча мастерске узловой методагlа тоаю тракторашца. Бlарчача шера ремонт яра метод юкъейоалаяьраха хаддаяза бе болх хул ремонтии болхлоштиа, хlаьта машений болггалара доакъоиштва ремонт яра специализацета бовл.

Трактористаша доакъош доашии долаш вlашагlйоах тракторашш, уж доакъош юха вlа а уттадеш вlашагlъахк. Бригадашкаре отделенешкарен ремонтни мастерске боалабаьб йоккха квалификаци йолаш, тракторий доакъоши вlашагlъехко яьниа трактораши юххера а нийсъаш йола механикаш.

Бригадашка вlашагlъетхай тlехьатlурсача юртбоахама машенаши [illegible].

«Гудермесский» совхозал тlехьабисц «Кавказ» колхоза механизатораш. Цар а дика лакхдаьд 1971 шера IV квартале техникана ремонт яра хьоккхамаш.

Цу иин боахаме сапиа боацаш машено - тракторни парка ремонт яра болх во вlаштlехьбаьккхай «40 лет Октября» колхозе.

Хlаьта «Степной» яхача дуйхача совхозерча ремонтни мастерске йоазал «хоэ» лаьрхlад. Шийлача мастерске чу яйт механизатораша тракторашта ремонт. Ер хкеалагlа шу да из хьалхье эксплуатаци дlаехийт, цхьабакъда йоахьош-м яц из хlана а. Цу тайпарча хьалаше вlаштlехьдаргдац дикии шоай хинахьел ремонтии балхаш да.

Бlаьстан юкъе кхаьика дача балхашта техника кийчъеча хlамага дакъа лоацц «Сельхозтехника» райониш отделеной ремонтинашие. Ерригаь ремонт яь хьалхача 1285 трактора 336 трактора «Сельхозтехника» ремонтни мастерскешка яьй ремонт.

1971 шера йиьлагlча квартале дика толамаш даьхад 102 трактор тоаьча «Сельхозтехника» Сунженски объединение ремонтинашие.

Колхозийи совхозийи механизаторий а «Сельхозтехника» ремонтникий а барт тайнача хьехьетамо йеш хулийтаргья пятилетка шоллагlча шера бlаьстан юкъе кхашка ду балхаш дlадолалучча хана техника дика тоаь хилийта, юкъ йоалергья лаьтта леладара культура лакхьир, дакха хьукъам кхаьбар дукъа лоттабеча хьовсама.

М. ДУРИЕВ,
республикерча «Сельхозтехника» техника тоаьра отдела начальник.

ШУРИЙ ФЕРМАЙ КХОАЧАМАШ

Республика колхозийи совхозийи фермай къахьегамхоша тlегlертта къахьийга шу дар нийслагlва пятилетка хьалхара шу. Тешшаме доакъара база вlаштlехьа а яьккха дика толамаш даьлар республика хьайбаш леладераша пенчахьалкхенна дуладlацуучв. Вlаштlехьдаьлар кхоабача доалаш продуктивность лакхъе а уж дебале а.

Ерриге республика хьайнача 10 процент лаккхдеииад шура ииккарa гlулакх. Юкъера лаьрхlача хlара lаттагара хьайоакхе шура 139 килограмм тlекхийттай.

Гlадбаха йиш йолаш ба Наурски района къахьегамхой, хlана аьлча шера йоакха вокоеа шура 13 процент тlекхийттай цига, хlара lаттагара яьккхар 172 килограмм дукхагlа я. Кхича районашка хьежача из эгара лаккхагlа бола хьоккхам ба. Шu-шогlа хьалкинадац уж толамаш, цар бахьеи да: кхоачамболаш lалашдаь доахьар, нийса вlаштlехьбаьнка хьахьегам, доаргай банна [illegible] социалистически ях.

Доаl гlоаддиа йиш йолаш ба Шелковской района хьайбаш лелалераш а. Ерриге яьккха шура соахкерчул 22 процент дукхагlа я.

Хlара lаттагара шера йоакха шура [illegible]ара дика хьоккхамаш даьхад совхозаши: «Родина» — 3556 килограмм, «Юбилейный» — 2856 килограмм, «Советская Россия» — 2883 килограмм, «Ассинский» — 3021 килограмм, Наурски района «Красное знамя» колхоза — 3024 килограмм, Шелковской района «Красный пахарь» колхоза — 3013 килограмм.

Бакъда дукха да тlехьадуссаш дола боахамаш а. Масала, Шалковски, Наурски районел дукха тlехьа а йиса, соахь шоай минача хьоккхамие боарем тlа латт Сунженски района колхозаш.

Хьалха санна геттара кlезига а Ачхой-Мартана района боахамашка йоакха шура. Хlара кхоачеча lаттагара районе яьккха шура 1734 килограмм мара яц. Республика гlолла из эгара лохагlа бола хьоккхам ба. Из яьтта хилар бахьан да района кулгалхоша, колхозийи совхозийи специалисташа шура совъяккхара гlулакха боаггlача тайпара теркам тlа ца бохийтамга. lул эргадаккхара бола лерттlа вlаштlехьбаькхаьбац цу районе. Дукхагlдола доахаи lаьара дисарах хlара шера боахамашка йоакха шурен lаьсийи кlезига хул. Масала хьалха латтача фермашка 100 lатто деш дола lаьсий 95—100 кила дезача Ачхой-Мартана района фермашка хьакулараш 72 мара дац. Цу районечул кlезигагlа да бlаь lатта тlехьара lаьсий Малгlабика, Сунженски, Шалкье районашка.

Кхоачам ца беш дукха йоаш шура, чурча гlулакхашта яша кхаш, дукхача боахамашка.

Хlара боахама кулгалхой дехкар да хlара дешна фермашта тlахьожам а лоаттабеш деттача доахан продуктивность лакхлургйола мероприятеш чакхъяхар.

Республика районашка 1971 шера шура яккхарах йола СВОДКА

	Хlара lаттагара яьккха шура	1970 шерана мелхьача тlа хlара тlера килограмм
Ачхой-Мартана	1734	+163
Грозненски	2251	+272
Гудермесски	2192	+229
Малгlабика	1835	+56
Надтеречни	1909	78
Наьсарен	1800	+108
Наурски	2541	+172
Сунженски	2265	+ 8
Урус-Мартана	1886	+ 34
Шалински	1837	+111
Шелковской	1508	+ 79
г. Грозный	3556	+440
Ерриге	2158	+139

БАРТТАЙНАЧА КОЛЛЕКТИВЕ

«Россия» колхоза померашъ йола шурий-товарни ферма районе дикагlчарех я. Дlадахача шера социалистически декхарегlа хlара кхоабача lаттагара 2500 килограмм шура яккха езача, юкъера лаьрхlача 2870 килограмм хьовнал лакха йола шура яьккхар цу ферма барттайнача коллективо. Дукхача къамех нах ба укхаза къахьегаш. Моллагlа хlама эттача вlаши новкъостал де кийча, цхьа барт болаш къахьегаш а ба. Дукха ба цу ферме районе, республике цlи хеза доиркаш. Царех я Матросова Евгения Кирилловна.

Ткъаь пal шу хьалха гаьнача Белоруссера Нохч-Гlалгlай республике баха баьхкар Евгений Кирилловнеи цун девали. Уж баха хайшача колхозе доиркалла болх бе хьийхар Матросовайна. Хьалха ше баь боацикеньа из болх бе хьар Евгения. Хала дар къаьлхарча хана. Хацар етт мишта бетта беза, хlаьта шура дукхагlа лургйолаш цунна малагlа тlахьожам лоаттабе беза. Цхьабакъда берахана деиа ше лаьрхlар кхоачаш ла дича тlехьашка ца ила lемача цо хьехкха болх бир. Нагахьа саниа ца доаш хилча, из шийна хьаьхеха ала доастама па хеташ вlамагlчарга а тlехьа хоаттар цо ше ца кхетар. Ишттa ера балха опыт, гоизал.

1957 шера «Россия» колхоза Мирный яхача хуторерча ферме болх бе йолаелар Евгения. Цунга леладе хьадеина доахан геттара во хьал долаш дар, хlана аьлча бокъонца гlулакх дaьлацар царна. Геттара кlезига лора цар шура, цудукъа лоха дар Евгенияна доагlа алаиш а. Цхьабакъда тlехьашка яланзар из. Зоотехнически бокъонаш дора а еш, моттигерча хьалашка хьежжа цар дlадеххача тайпара шийи къахьегам вlаштlехьбаьккхар Евгенияс. Хlара дийнахь цхьан хана кхоабар доахан, массаж ечуа тlехьагlа молача хица шим била а. Била мара деттанар уж, цхьа тlадам ца буташ lойоаккхар шура. Ховш яр из еррига шура хьа ца йоакийташ кхаь дийнахь етт буте цо шура дикка лаьгlъелга. Цул совгlа дика lомайир хlара lатта оамад, мамогга цlенагlа хилийта гlертар доахан а уж летта моттиг а.

1970 шу долалуш декретни отпуске а хиина балха юха еча, хьона керда хlама а дацар во леладаь доахан юха меттаоттадалга, лоха продуктивность йолча доахана группа дlаяццалар la, аьлар Евгенияга шурий-товарни ферма заведующе Д. Ибралиева.

Цо яхача тайпара бlеза, гlийла, во хьал долаш дар доахан. Царех хьа а хийтта ше хьалха лелалдаьраш кхьуа доаркагадlа а дениа хьаийцар цо из группа. lуйрийна детта йолаелча дукха шура луча фух долча царех хlара пхе lатто цхьа ведар мара шура лацар. Дагаехар цунна шийн группа. Евгениис хьалха леладьча групперча шоллагlча шин lатто лора кердача групперча пхенне лу шура. Халонаша къоасам лоиттабе lомаяь Евгения йолаизар. Доахан кхабара, деттара, прогулке дигара режим а оттаяь болх бе йолаелар из. Бlарчача шера хьийга хьа зехьа дайнзар. Хlара кхоабача lаттагара юкъера лаьрхlача 2900 килограмм шура яьккхар цо. Партен правительствин лакха мах бир цо бархlагlча пятилеткан баьча балха. Деза совгlат — Къахьегама Цlеча Байракхе орде елар Матросова Евгения Кирилловнайна.

Кхы а лакхагlа да цун дlадахача шерара къахьегамн хьоккхамаш. Хlара lаттагара юкъера лаьрхlача 3765 килограмм шура яьккхай цо. Социалистически декхарена яккха езаш хинначул 1065 килограмм дукхагlа. Цун группера цхьадолча доахана дийнахь 30—35 килограмм шура лу. Эггара хьалхе итт килограммаа дукхагlа шура луш яхьа етт бацар цун группе.

Шийна йиийла Евгенеиа хlах шу хlамагlа и Екимова Мария Кирилловна. Хlанз тхьо шу да из доаркалла болх беш йола. Хlаьта мишта яьлар из къахьегама новкъа? Мария шек йолаш яр доахан детта хоаргдий-хьогl шийна яхаш. Евгениас шийна новкъостал дара шийга кхайкача: — Хац сона из болх бе, йиттал со, оалар Мариис. Хlама дац, lомаергъя, — тlехьашка ялацар Марини йоккхагlа йола йиша. Евгениис lома а йир. 1957 шера дена цхьана болх беш ба уж боахама шоллагlча ферме.

Дукха тlехьайисац балха шийн йоккхагlа йолча йишийла Мари. Социалистически декхар 2500 килограмм йолча хlара lаттагара 3427 килограмм шура яьккхай цо дlадахача шера.

Социалистически доахарад совгlа хlара lаттагара 724 килограмм шура яьккхай дlадахача шера Дагестанехьча Мусаева Асета а. Дагадоагlа цунна вlамигта йолаш-нанас ше ферме кийла ка. Нанна новкъостал де низ болаш йцар цу хана Асет, цхьабакъда етт мишта бетта хьежаш йоккха сакъердам хулар цунна. Хlаьта йоккха хилча ше а яхар ферме болх бе.

Маьрe-яхача Нохч-Гlалгlай республике баьхкар балха из а цун мар а. Эггара хьалха комсий плантацешка яхар Асет балха. Цхьабакъда цун безам доаханга бар.

Маьраша дага а яьниа «Россия» колхоза доаркалла болх бе яхар из. Хlанз пхелагlа шу да из цига болх беш йола. Хlаьта дехке а яьнанц. Балха чlоагlа раьза я. Цlагlа деррига кхоачамболаш да, бераш кхелашка, берий беша да, барт болаш я ферма коллектив а.

Доаркалла ше болх бу дукха не еке а тlехкхоачандаьд шийн социалистически декхараш кхоший йоla Хакуева Яхас а.

«Россия» колхоза доаркаш. Тайп-тайпара ба уж юкь-сибета а, оамала а, вахара накъъашка хьежача а, цхьабакъда берригаш а вlашагlтохаш, барт-цхьоагlо хулийташ цаl да цар—ерригача коллектива балхах, гlулактах дог лазар. Мария Кирилловнас дуац:— Бlаьсти, доахан ара дахгlенашка детташ, цхьан метте лаьтта безам хилацар цар. Хlаьта кхьачо новкъостал ца дича етт оашаба вlаштlехьдалац цхьан доарка. Цудукъа lомекхаь дукха шура еша хургъар доахан соцайа бежа lуша а доаркаша шийла а новкъостал ца доре.

— Доарка болх ца безаш, во болх беш наl вац тхе ферма. Цудукъа да сийа доахан къахьегама хьоккхамаш метта лаьиа, — боах ферма воспитенка.

Йисагlа пятилетка 1972 шера кхоачаша социалистически декхар тlаийцад цу ферма барттайнача коллективо. Шеко яц цар шоаш дениа дош хийнца кхоачашдергвахар.

М. ХАМАТХАНОВ.

БАЛХА ГОВЗАЛ ЛАКХЪЮ...

Чlоагlа лоархlаме да буруьдеттачи мехкдаьтта доаьечеи болх беш бола нах шоай гlулакх довзаш хилар. Хlанзарча технически прогрессо духхьал практически опытах кхоачамбац. Царна ше практикаца дйхха йийса теоретически знанеш. Цудухьа хlара шера республика дукхача мехкдаьттахошка бурувдеттарашеи шоай балха говзалаш лакхъю тха дешара комбинате. Сиежи планагlа 550 саг lомаве везаш дар тхо, хlаьта торо хилар 750 саг lомаве.

Тхо долча lомабала, шоай балха квалификаци лакхъе хьоадараш республика мехкдаьттон гази йоахача, бурувтохара балхий управленей операторашi, лаборанташ, кочегараш ба. Программага хьажжа яхаь хина еххалу дешара курсаш. Лаборанташа, коллектораша цхьан бетта, операторий гlоичаша цхьан беттан ах беттан, операторашеи шоферашеи кхаь бетта деш.

Ю. КИСЛЯКОВА,
«Грознефть» объединене дешара комбината директор.

Грозненски ремонтно - механически завода механо - сборочни цеха болхлоша чlоагlа лоархlаш вий деши токарь ва Теракушич Александр. Хьинаре къахьегарца даьккхад цо ший сий. Цхьаннха санхат доацаш продукци айа а еи дlара сменагlа нормаш 150—160 процент кхоачашъьо.

СУРТА ТlА: болх беш ва токарь А. Теракушич.

КАРАГIДАЛЬННАЧОХ КХОАЧАМБАЦ ГIИШЛОШЪЕРАША

Пятилетка хьолхара шу дикача къахьегама толамашца чакхдаьккхар Нохч-Гlалгlай гlишлошъеча управлене СМУ-4 чуйоагlача В. К. Каменчук корте латтача шоллагlча участка гlишлошъераша. Цар дикка тlехкхоачашйир гlишлой - монтажни балхаш дерен шоай шизаца гlишлош хьалъерен шера плани тlейийна социалистически декхараши.

Къахьегам кхетамца вlаштlехьбаьккхарга хьежжа да участка коллективо доаха толамаш. Цига болх беш нел йола штукатурий, каменщикий, малярий, плотникий бригадаш шоайла социалистически ях лелаеш я.

— Къаьстта дика вlаштlехьбаьккхаб оаха социалистически яхьа кулгалхара болх «Социалистически ях вlаштlехьйоаккхийта дlахо тоадарах» бола КПСС ЦК соцам хинначул тlехьагlа, — боах участка начальника Виталий Клементьевича. Хьалха декадагlа кхоа мара итогаш йицар яхье яьиннача бригадаша шоай балха. Хlана кхьача бесса да гlулакх. Цхьа бригада яц тха участке ше дийнахь дaьр фуд ца ховш, кхоана чакхдийа деза балхаш малагlаш да ца ховш. Хlара дийнахь бригадана дакха къахьегама толамаш кхаьгийташ доцца дола участа вlара тlеоттаргбоацча хьалтаха. Цига гlоала хоа хlара бригадана шийца ях лелаеча бригада дола телaмаш. Бутт чакхбаьнача кхьо баьннараша даьхача толамий итогаш а йийа хьалхера моттиг яккхача бригадана хьожаю харара кара тела Цlе ьмина, фуц балха опыт дlайовзийт массанена. Хьалха къахьегама толамаш дика хила луш дар из совгlат. Хlама из яьниел луш йолча бригада къахьегама толамаш дйкха хийца ца йеш, къахьегама дисциплинга тоадаь, брак яь, йоагlачула совгlа гlишлой материалаш йоаь моттиг йоацаш хила еза. Уж дерригаш хьоидамаш дикa хиача мара ялье хьалхара моттиг хьоийлац бригадана.

Участка бригадаша ях леладераа совгlа цу участка коллективо социалистически ях лелаю цхьоадагlча участка гlишлошъераша. Цу яхьа хьалхара моттиг дlа ца хьоаш чакхдаьккхар цо дlадахла шу. Кхет-каста шоай опыт дlаъйоха кхара вlашагlбеттану участкай болхлой. Цу гlулакхо дикка тоабу яхье баьнарий бола.

Къахьегама овсарйе лаккхьара боккха лоархlам болаш гlулакх да участкерча дукхагlйолча бригадаша аккордно-премиальни системагlа болх бер. Хlара бетта хьалда йола задания лу цу методагlа болх беча бригадашта. Нагахьа цар из толамца кхоачашйоли хьожийе оттаь премиа дlелу бригадашта, хlаьта тlехкхоачашийоли хьожадьчул гlах лу царна премиа. Цуица лакхлу гlишлошъерий материальни безам.

Аккордно-премиальни системагlа къа а хьегаш къаьстта дика толамаш дахарца беййадъьниа а Филипчонков Александр корте латта плотникий бригадеи Самойленко Михаила, Сумелида Николаи кулгакиду штукатурий бригадаши. Цар хlандзлерха кхоачашъяьй хьалхарча квартала задании. Юкъера лаьрхlача хlара сменагlа нормаш 150—160 процент кхоачашъьо цар.

Дика вlаштlехьдаьккхад участке хьалча балхашта механизаци яра гlулакх а. Моллагlча этажа тlа механизировании тайпара хьаллу маркхал, кирпеш, кхыйола гlишлой материалаш. Цул совгlа маркхал цхьарчоа механизировании тайпара пеннште дlатlатох, цул тlехьагlа штукатурашa кулгашца шьрбу из.

Дика дlахоладаьд участка гlишлошъераша пятилетка шоллагlа шу а. Январь бетта хьалхарча декада задании а дикка тlехкхоачашъяьй цар.

Цхьабахъда участка коллективо доаха толамаш хьи а дикагlа хила йиш яр, нагахьа санна цхьадола кхоачамбоацараш ца нийсалора. Цига болх беча бригадашта [illegible] сменагlа болх бергболаш гlулакх вlаштlехьдаьккхадац. Цига болх беш болча цхьадолча кьонача гlишлошъераша каст-каста прогулаш еш, тlехьабуьлаш балха хьаухаш е хьалха балхара вlаухаш моттигаш нийслу. Цун бахьан да царна юкъе беш бола кхетама болх ясла лелар, царна шоай професси езалургйолаш гlулакх вlаштlехьа ца даккхар. Дукха болашй дlа-юла буваш хулийлуш моттигаш а нийслу. Уж гlулакхаш чlоагlа lатть гlишлошъерий балха. Дика lалашдаь дац участка гlишлошъерийтга шаш хьалаш а. Бlайха яхача бее моттиг яц. Цудукъа шийа кхача бее безаш хул уж.

Гlишлошъерна балкагlа доаццаш а дукха кхоачамбоацараш нийслу цар балха тlа. Хьана кирпиш, гlум хьажа хул, дикца духадениа пач-нагахьа брак нийслу балха тlа. Из дlайоакхаш дукха балха за зехьа йоаш гlишлошъераша. Дукха моттигаш нийслу маркхал, кирпиш, кхийола гlишлой материалаш хаийкахьа хьа ца яхьаш, болх ца беш гlишлошъераш багlеш. Из а чlоагlа lатть цар балха.

Пятилетка шоллагlча шера уж кхоачамбоацараш дlа а даьха цlенхашта шоай болх тоабе лерхl участка гlишлошъераша. Цу гlулакха тlаерзаь мероприятеш хlанзехьа белгал а яь, чакхъяха йолаяьй цар. Уж дог тайна ба укх шера плана тlаийна социалистически декхараш толамца кхоачашдергдахьарах.

Б. КОСТОЕВ.

УЛЬЯНОВСКИ ОБЛАСТЬ. Лоа соцаде болабеннай (сурта тlа) Мелекесски района Н. К. Крупске цlерагlча совхоза механизаторашш. Гурахь дийна хаттийн тlадолча кхашка из болх бу бlаьхлаш радиоактиваторашca [illegible] [illegible] агрегатий лоа [illegible]. Шоай тайпарча лоа [illegible] тоьро лу хьметтла [illegible] доацаш дийла лоа хинча а длоттовца дукха тlеадаь [illegible].

Д. ОВЧИННИКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

БАНГЛА ДЕШ ДЕЛЕГАЦЕ ЗАЯВЛЕНИ

КАИР, 13 январь. (ТАСС). «Къам кортамукъа хилара лоаттабеча къовсаме котдаьннача Бангла деш яха шийн лоlамера, суверении республика хьаьхея Малибоалеи Бенгале халкъо машара, кортамукъалеи, демократе политика лелаю», — боах Бангла деш делегаце Азен Африкан халкъий барт-цхьоагlон организаце V конференце дlайоархаьча заявлене тlа.

Бангла деш кортамукъа халкъ, боах заявлене тlа, империализмаи неоколониализмаи духьал къовсам доттабераш да.

Шийн лоlамера, суверении пачхьалкхе хилара тlера Бангла деш хьаннара чlоагlа хlама тохар американски империализма глобальни политикана.

Котдалерах тlаьхха Бангла деш халкъ кхоакхаш да «США хьий а лоацаш Пакистана кхаз laьдало бала тlеоттабаь. Цхьана хlамана гlаьхь доахаш миллион совгlа наlа нах яьлнах, бераш доадаь, шоай белгалдоаккх заявлене тlа. Бомбаьраш юкъе во ОСНАА къамаш комитета генерални секретарь Шафикьяла Кассыр.

Заявлене тlа бариий йоах Яхья Хана режимах Инде террорах тlа вlаллараьа [illegible] миллион болча байддача наха новкъостал деча Инде правительствана. «Инде правительствоси халкъой къадлацарах, Советски Союзи кхьча социалистически мехкаши, хlаьта иштта Азен Африкан халкъаша дог лазаш гlулакх дерах, — боах заявлене тlа, — оаха йохайир тхоаш хlара лаккхара тlаерзаь хиила Малибузен Пакистана тlема кулгалхошие оттаь къоаз а хьалгехье дагалаьца а хиниа хlаланаш».

Бангла деш гlайрта йоаш машаре хьоастадаь, йоах заявлене тlа, баьъда Пакистана тlема кулгалхоша террорана, геноцидана жоп дала ку[illegible]. Цудухьа Бангла деш хlалкъа ишц де хlама лаьтсалар шийн валар кораддахь гере бе доллаэ мара.

Террор лелаеш Пакистана тlема кулгалхоша вевгlув хьаьлар Малибузен Пакистана эскар ийшачи хана а шийн гlаьре 7-гlа флот Бенгальски залике дайтача США мотта хьаьлвоацаш хилларах.

«Китайски кулгалхой — боах дlахо заявлене тlа, — дlахьийтар американски империализма политиках, Яхья Хана тlемо кхота Бангла деш халкъо доттабеча нийсхой къовсама духьал гучадаьь хьаллазнар.

Заявлене тlаьдац Инде дlалаьцай Бангла деш яха хабарваш. Цу тlа белгалдоаккх индийски эскар Бангла деш правительства дехарах дена хилар а из хана шига хилар а. Индейея Бангла дешаи кьякера гlулакхаш дlалаьца нийсхой суверенитет вlашт лархlарен лаьда тlа оттадаь да, боах заявлене тlа. Бангла деш Индеца меттел Пакистанаца а машаре яха дага а.

Бангла деш правительство пачхьалка мехкий правительствашеи тlехьех правительство тlаьзцара, из ООН-ер кхьча дунен халкъоште кхьерча организациеше дlайа[illegible] тем.

Зуламе гlулакхаш

ХАНОЙ, 13 январь. (ТАСС). Къулбехьен Вьетнаме шеррача масштабагlа дlадоладаьд къамабаселерча провинцашка баха нах американо - сайгонски планагlа Меконг фордах кхетача низагlа баха дlабохийтилга. Къулбехьен Вьетнамера деча хоачех, агрессораши марионеткаши укх шера вовьбутт тlаюхоачаш из кийфордах дlакхетача цхьа миллион саг дlадахийта лерхlаш ба.

Кlилбаседа районашка баьхкина дукха нах цу моттигах «езиа зона» а а бомбаш еттара мукьа йоаа [illegible] а яра дlабохийтаи американо - сайгонски lаьдало леладеча зуламерча гlулакхаша чlоагlа [illegible]аьбаьб моттигера бахаа нах.

Л о а ц ц а

БУДАПЕШТ, 13 январь. (ТАСС). Будапеште кулгаш аьлча соглашенешка хьежиа Советски Союзе укх шера 600 [illegible] [illegible] 300 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Гlулакхага йола хьу [illegible] [illegible] [illegible] а [illegible].

ВАШИНГТОН, 13 январь. (ТАСС). США-е «реакцин на бовр просье хиний, — [illegible] [illegible] [illegible] палата член [illegible] Ш. Чнслон (Нью-Йорк [illegible] йола демократ). США [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] антисоветски [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] тlара диктатораш [illegible] [illegible].

ЖЕНЕВА, 13 январь. (ТАСС). [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] капиталистически «10 [illegible] группа» [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

«Журналь де Женев» [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Вашингтоне [illegible] [illegible] тlехьагlа [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Гlулакх [illegible] дlахо дола йоах [illegible] дукха ца [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ГАНЕ ХИННА ТIЕМА ПЕРЕВОРОТ

ЛАГОС, 13 январь. (ТАСС). Аккра радиос бее хоамах, Гане дlахахача буса тlема переворот хиннай. Переворот кулача [illegible] [illegible] Гана премьер-министр Кофи Буснга дlаваьккхад.

Ганска радио чу гlолла къамьал деш, эскара командованi подполковника Майк Ачампонга хьалха мехкара lаьдал гражданcки лидерий эскара лаьхкарча офицерий «юкх вlаллараьаккхара къамаи группага» дlаденнад.

Эскара командоване шикало Кофи Буснга бехки яу вокона духьала гlулакхаш лелйрах, шийн лоlаме нах лувцарах, экономикана нийса дьагlле ца лелаярах.

КОТОНУ, 13 январь. (ТАСС). Дlаяхача буса Гане кочдаьннача тlема переворот хьа эскара лаьраша премьер-министр Кофи Бусиа хараpа lаьдал доаккхаш стэна мехка президент Эдвард Акуфо-Аддо а дlаваьккхар. Аккра беча хоамах эскара командованен шикало подполковника тахан дlакхайкхир Къамаи собрани дlадаккхар.

Эскара боккхагlйолча эсаранта распоряженеи йийай провинцера гражданcки администраце функцеш шоашка дlаяцна, аьлла.

Таханарча дийнахь деиз ганска столици арахьарча дуненаре телефонни бувзам хоадабаь ба. Столицера дунен халкъашта юкъера аэропорт хаьда йоацача йшие дlакъайла к.

«СЕРДАЛО»
3-гl агlо, 16 январь 1972 шо.

Гьаваш Iалагьате дукха езаш ва Ибайг. Тха довлахой кIьанк. Цхьабакъа, дукха хьем яц, тхьовронаш каг а еш, тха ма1 мара бошача гуржий боала цо къахьа да тIасттадаь. Фу [illegible] Iа пуита. «Боалаш ма бах» ала бош мачей. Гьанаш ма хагье цтьанезь аларах яита а сох «цIагьрматлаг» аьна хеча. Ха-м хоа сона, гьавш хагье а, маьхьа бена тIакхувда а пхьоаме гIулакх воашоага. Пайда бей цук сона яз дIаоалауш ма [illegible]. Из са ала а да деваш, цIаьхьа со цецвоаккхаш хушаелар Ибайг. Из-м хIама дац шоана, дукхаза яз бахьан долаш напас [illegible] дIазвоаккхаш йиттача а яд дуташ лелха увзорий Iад а по дIа-кхесса хийар мара. Цо Iажагiчя увзорий Iад Iодиллача денз хьаэвлгашта а шоай паргIатта деля мукъабьиннаб. «Хьаилгой чарахь» аьна цIи дIа а [illegible] рий на-ц тха юкъе. Цул а со-[illegible] воаккхаш дар из сона шозал-кхоза ахар сайна тхоай гуржий боала кIал дIа а этта цунга хьежаш латташ бIаргавоар. [illegible] хана, алал ош? Тхьи тIа боал меттал гIа а доацача хаиа. Ишта латташ цхьан дийнахь зайра аз Ибайг. Тешй шо! Хи тIадьмаг да-кх гаьнгахь урагIа хьежача бIаргех хийца басьига тIа гIолла Iоухаш. Ер цхьа къейле йоцаш дац, аьна хийттар сона тIаьхха.

Ков лела со хо а вена воле вода Ибайг. Иштта хьала из бIаргавоаро сона хьалхашка хиттар оттадир:

— МалагIа дола цук бIаргех хий ахара бахьан? Цул соагIа уйле е а йийзар цIагIа цатоам хаша, е школе «шиъ» оттаьь моттиг йий хьогI, аьна. Шаъ оттарах сайна ведхаргав. Сенаш оттаеьле а бIаргаш докъалу ма йий.

Цу сахьате довлахоашка а хоза тоя-хо хьастам бийзар аз. Шоаттадийнахь цIагIа дола Ибайга да-нана вIашн беля а белаш хоа лоамка картилг еш бовхкар. Кхетаде хала дацар цар дезале цIтовнах хIама ца хилината. Цар сайна денца хьастамаш а дальай чувена со шорттига школе вахар. Из мичий тхопа шк бIаь метр мара. Ваха со дIакхеьчача Иван Макарович вагIар хьехархой хулача хIагIа, цхьа доккхий бIаргаьнна а дехки, аздеш. Из Iа ухе школа дешара давкъа [illegible]. Дахар-денар хьагта дахча, дIа-йкхьар со Ибайгага а.

Цуи цIа аз йоаккхашехь бIаргаш сийрдаьдаьнача Иван Макаровича доладир къамел.

— Хой хьона, боккхий, тийна дар со цу кIаьнкаца [illegible] дIахьачалца сай къахьега безаргда мотташ... Цецваьнвав! [illegible]. Доцув да-кх, доцув! да-кх, доцув! Цунах мел яьлла во [illegible] уро хьеккха йоаккхаш сайна дIаьйнай-кх! Тамашийна хIама да хьона-м, Iалам лорадеча группе а хьалхалатт.

Школера чувоаглаш аз уйла йора, цхьа бахьан доацаш-м ма вац Ибайга хушавелар, малагIа да цига да мукъагIа хьаш.

Бийре тIехьа яхале а ха хова латтар, кIал екар яр. Цхьан дийнахь бе доалаш гаьнаш йоIя кIод а доIаш коя вира Ибайг. Са да мекха а дайца:

— Iа пуран лоре, [illegible] гуржий боалагI [illegible] хьаргдар аз? — аьлар цо. «Тхаьнох ях Iа, я хьайчох як?» ала венияр со. Шуна цах бокан балар тхарга:

— Ай, чахь вежара хьона баркал аьа девнн гIудах ма дий,— аьлар аз, — гаьнаш эйса кагьир кхерош цу тIа йаиа а ца [illegible] нагIар со-м.

Цу кьазлаьне гIадвахача цо чемка доьхе а отгабаь, аз гIо а деш, хатьелар а сов яр а дIа а йоаккхаш, Iаламата [illegible] гуржий боал. Совйола тхьовняш дIаьвхар цунне уллув [illegible] тьейба а, [illegible] гIаьвга [illegible] а.

Цо тахьанара цу доал бIардийнала тха лампас йоах сага;

— Даьллазь эхь дацой [illegible] массеа мара йоацича цу кIаьнаш хоар хил-хк хьона. Къа [illegible]

ДАЬРАЧОВ

ДУВЦАР

[illegible] ца [illegible] мухь [illegible] доаттача гаьнаш?

— Хiана кьоягIчарна [illegible] а дукхагIа а хош, — [illegible] аз. — штта ля дувен хьал.

ХIама дац, аьлча ледуагIа а [illegible] тусаш туваха волавеннача Ибайга цIаьхха бIарг кхийтар корера тIа латтача шахматех.

— Миштa лова хьо? — хаиттар цо шахматашкахь хорта а лоста-бь.

— Во ловаец, — аьлар аз, — ШоллагIа разряд йолиса-м [illegible] йоагI.

— Цхьа-ша бIал бахкх вай?— цо аьлча со гIадвахар дуьнца хийшна дагардар дуьне [illegible] хургйола гIулакх нийсденна. Бакъда шахматех ловза тхо долайолча кхы йола уйлаш дукха яттаргйолаш шиэр Ибайга тетташ хиина шахматий фигураш. КIайчарца ловзача сайн Ибайген фигураштa юкъе кхоккадена хьал а этта со уйла е хайра.

— Сайна уйла ю Iа? — хаьттар Ибайга.

— Мишта? Шахматеш-м уйла а [illegible] хIамаш я, — аз аьлча;

— Я-тe. Бакъда, укхаза-м Iа йоалла уйла йоI а мел я, — волавелар Ибайг.

Аз корта хьалъаьйбча сатийна хьежар [illegible] герга Iовраха ма бIарг.

— Я, — аьлар аз, — хьо бакъ ва. Укхаза да хIама дац пачча-кха кхса ца воалле. — ШоллагIа бIар бахкха шахматаш Iоттаеш тхоаш доахкаш:

— Ибайг, — аьлар аз, — дукха ха ма йий сона хьо Iад бе доаллаш ца гу. Укх хьаллатгаца а мина вут укхаза-м.

— Царна хIама де мегаргдац Шоаш деча зевзал дукхе а дукхагIа пайда бу цар, — жоп делар кIаьнка.

— Хьона сенах хов ма?

— Аз зийнад уж. Хой хьона, тIей детташ аз уж зелеадар бахьан долаш, шк шу хьалхагIа тха мел йола Iажий га хIалакбар иIомискашея къайкача садоахчача хIамаши. ХIьата хьаэнгагаь уж хIара денна шоай доаза миссел ма, — аьлар Ибайга.

— Дукха за йий, Iа уж ше ло-[illegible]

— [illegible] [illegible] бесса дIайнцача?

— [illegible] хурба.

— [illegible]

— [illegible]

— ЦIа [illegible] хьо.

— «Хьаилгой чарахь» [illegible] со, укх вай юкъе, — [illegible] Ибайг. Сона чам хетачар гIа а тIехьа ца йиьихача сомах. Хьаилгаш доадара а вIашка уйла цар. Хоалетар гаьн уж «Й» аьна мукхарца алап оттадина а. Цаьа со «Й» воде гIерташ мукх хьокхаш воаллаш, кIайвена цхьа воккха саг тIаьхьачар сона.

— Воша, — аьлар цо, — шоллагIа хIама ше деш, е даь въьнча саго цу даьтох хулача пайданбе уйла йойи, тоаиа бойи шо хьор дика да е цо да ховргда цунпа. Саг хоаз дар йирчадоахаш хила веаш хьона, хозачоа доал е деш йирча мел дар хозадеш зевлане дар юстара а доаккхаш хила, воаш хьона саг.

Кхы сога доаш ца оалаш [illegible] воккха саг дIевахавале а, шун довена уйла йитар сога. Цу минуте, аз мукх хьийкхача со дIехьачча, гаьна аьле човнах хьегIадувлаш Iоухар кий. Аз кхеталар аз кхий а доацеш цIий хоага. Га а [illegible] ма йий. Дийна ецаре дегIа [illegible] йоагIаргьар аз, е сом а [illegible] лургбар. Цу дийнахь [illegible] [illegible] шуй боала гаьнига хьийар со. Тхьовронгаш [illegible] йолла ара а дуьлаш Iолегар тIадаккхаш...

ДIаяхача бIаьстий укказа гIолла хьал а, е Iовохалицар со йоай каьгалча гаьнех наттахь мара [illegible] доахка эзаш бIарга а гуш. Тхьовронгаш елха а елхеш, сайна сердаш сайна хеталора сона.

... Мат — аьлар цо хьал а гIоттанш. — дьагIадоагIача шера дийнагIа латаргьа шуи гаьнаш. Iада ма хийла!

— Маршалца вехавал, Ибайг — аьлар аз, — шахматех доаха юхавеллахь.

Волийтахьар аз «Iомавала веза, Iомавала!» йоахар цуи воахеш-жаро.

М.-С. ПЛИЕВ.

Эрталашта казахски драматург Габит Мусрепова «Безамах йола поэма» хьекдай Винницки вачча хьалхха украински музыкально-драматически театро. Цунна лерда йиэай йиIа Баяна майрана эIамигача сатацарча Кеза Корпешцарча безамах, бакъдар, харцонал котдаларах йола къаьхьара казахски легенда. Шоай болх СССР хьаь 50 шу дизара хетебаьб винницки артисташа.

СУРТА ТIА: спектакла тIара сцена. Баяа — Клавдия Федоровна Барля (лохехьа), цул подруга Таисик — артистка Мария Михайловна Ушнева.

Е. КОПЫТА сурт.

ТАСС фотохроника.

АЛБАКОВ Джабраил.

ГIАЛМЕ ИЛЛИ

Ялай бийса. Дото бетте,
Льатта сердал мехкаю.
Нагахь бий шой са оттеш,
Михо гаьнаш агаю.

Ялай бийса. Шертта бердах,
ГIалме талгIеш етталу,
ГIалме илли ххет са дергаз —
Дог сатийна детталу.
Илли, ГIалмий,
кьаьна ГIалмий,
Гаьнарча деной дийна теш,
Ала сона из хьай илли,
Со ледуагIаш хьога хьеш.

Дийнар ГIалме дека кенош,
Шк низ вIашагIа аийта ха,
Тоний ахорчаша кIантий детош,
Лаьтта хьайладьяьха ха.

Аз ледуагIар, духьел уаттар,
Дов даш аьада венна сурт,
Латаш бIуна духьел этта,
ГIалмистера со вахь юрт!

Топий таташ терадора,
ГIалме жагIа керчабеш,
Михо гаьнаш агайора,
Лечо сайна увам беш.

ЛОВ СОНА...

Лов сона бераш гIоза довзар,
Сийрда малх царна хьежар лов,
Лов сона бераштa ирал довзар,
Берашца ноаной белар лов.

Лов сона дуьнен тIа
машар хилар,
Халкъой вошал хилар лов.

Лов дунено герз Iодилар,
ГIийла бой ца хилар лов.

Лов сона Даьхе сийлахь
латтар,
Шийла тIом ца хилар лов,
Лов сона ялат кхелар лаьтта,
Мехка хьал ца вилар лов.

ИРАЗ

Шиъ вер тъувсеш,
кхонехе кьона
Вежа велавенна вер.
Къовсама бахьан хевар сона
Къувсаш хиннар ираз дар.

Цхьанне йоахар: «Волга»
латта коа.
Лелха, йиъ са сай я.

Ираз дерий! ЦIенна ду аз доал.
Кхал са хьала, са лай я.
Шортта ахча ухл са цIагIа
Дас тIехьенна гулдаьх ма,
Нитта дуьцаш вар шоллагIа,

Ахчах хеташ шай ираз.

Ираз дуьцаш, руакъа лерхIаш
Шо шиъ мара вайнаваш.
Тамаш ешиi! Даи шо бераш.
Шоана ираза маIена хац.

Иштта уйла карто еча,
Аз из шийтта бехоргбар.
Ахчах ираз дего дича,
Дог жIалешта ауоргдар.

Ираз да, со наха веза,
Даьхей везаш во! куле,
Нагахь байна соцара безам,
Халкъо дог хох ца дулле.

ТХЬАМАДА

ДУВЦАР

Малх чубаза герга гIертабер, иэ доаладе лоам со водача хана. Маьлха эIанарваш поэмаш бовхьош пьегадора. Доашоца кхолехча сонна хетар уж. Жага бIаргахьа дагазь шув тIа вьнна латташ, лаьлла доаладеш сенна, атагIа хи тIа доагIача хьагIий Iулех бIарг кхийттар са. Назаца хьо хIана Iамацхьох ераш, йол кхидоле доакьар е дехкаю шоаш кхоабаш-хьа, аьнна хетаделар сона царех бIарг кхийттача.

Хьалхбьинна боагIар цхьа хьагI. Йоккхача мулех тенна дегIах хоера из тхьамада бола. Шийлача шоеда тIа ЮтIакхьачача хий мало дIаэттер вакхерий. Шиъ хий мале безам боаццаш сенна, массеннагIа бIарг ноккхаш латтар тхьамада. Деррагаш хий мана даний юстара деьлла, хий мала атар на. Ше хий молаш боаллашеть, ноккхостаьшкааьа цо бIарг [illegible] сенна хетар.

ЦIаье эIамига ньаьхе таса дар босагIа додаш. Доахан мисрал тенна хьагIа цу новкъа лелалургда аьнне вIалае дага а дацар сона. ХIаьта уж шаьрача ара сенна лоаза а поазаш долкар.

Йоккхача кьаьнача Iеждакха дIатIанзаьвчача тхьамада соцар. Укказа йоаллар хьагIар. БеннергагIа дIа а этта, чудоагIа ший на дагардаш воаяча сага тера тетар сона хьагIара йиста лаьтта тхьамада. ТIехьаьрабер дIачубаьлча мара «ноанаIя» хоадаьмар тхьамада. ХIаьта Iе а «ноанаIаргаа бекар.

Малх чубиза Баьдарзаар хи Iул доаладеш юрта со чукхаьчача хена. Цу бийсана наь дезар аз хьагIаш дага доаккха.

Iуйрийна малх хьокхийтабелар, шоллагIча дийнахь цIагIара со арваьннача хана. Школерча сай новкъостаьшта дувца хIана хургдолаш, цу низа болча ахкарий вахар довзе безам бар са. Цулгаьа салхан аахарий тIадахкка хинначе моттиге а ваза, йоюхача чхара тIазьаша лечкьар. Хьийда додача поэман хиво хIана тхьамийтацар. ХIаьта со чхара тIехьанкара хьоэрс хьона ккерар — бIаргавайча соа кьехкаргдар хьагIаш. Сей деггара цар бIаргий тетага ледуагIа вална, цох хIама хиийтацар массача хиео.

Цхьабакъда со лехаьа [illegible] дицдалар сона, лоам тIеэьяшка шон этташ лавайча. Чхара тIехьашкера теббе дIаьаьнача, бIаргабайре сона цхьа тIаьнха хьагI. Цхьабакъда, салхан хиихаржаш дацар уж. Шон этташ лааттаче тенна хьагIаш хайра сона из. Iула тхьамада из кхла безар. Цу хана дана хьоттар салхан сона бIаргадайна Iул а. КIалльерадар хий мона далаелцаа, ший Iула спицадир салхан хинниеча са доттагIий тхьамада. Цхьа ха кьалча хьетIакхьачар хи тIера доагIа Iул. Ньаьхь йисте лаьтточе Iулацара эIамига кьагI шой йна боле кур теха юстаренеескер хи тIера доагIача Iуле тхьамада. БIаргашка цIий кхеккар солтеярча са «доттагIчоа». Сона хийтар из мита. Бергашта кIалльера лаьтте дIадекхийтеш хьалкхоссебенна тIаьхийдар, из адоехочоа. Шой Iула юкьерча хьагIа дар лоте ца дийкьача соцаргболац бацар тхьамада. Пхьа-вах гIо тIехьашне бьалар шк хьагI, тIаьоха ноараш вIашка тенор. «Шеккхе а Iобожаргба яхаш вар со-м. Бакъда уж тIехь-тIехьагIа яхь а дорзлора, тIехьашка цьяккха а баланзар. Лоамаю декадора цар вIашладеттача ноаршаш. Деррига, хьагIаш бIараьенаш латтар. Царна хоера котбаьнначуна шоай дIадаве дезакха. Цудуньа хала дар цара детташ доаццача шоай тхьамадеите бIаразьаха. Да маила во вала а, из шой дазала везаш ма хулий.

Шинне а хьагIаш цIена цIий дар Iоухаш. Бакъда шой Iул дита безам болаш цхьаккха бацар. Коаршш вIашка тоха аьнне шк тхьамада нечбенначa хена, бе а бена царна юкъе Iобивар цхьа нохарча дегIара хьагI. Сона байзар из. ТIаьара мулеш кхийттар бар из. Бакъда вIашкахьадда хьагIара бинна уллача хьагIа хьетIакхьачача мара соцадаленвар. ВIаши барсе бIаргаькхар уж. «Со баьхи кхы доа ма долаш, со бахи хийна бе шоана, хIана шо сеццар, дацар доаш сайна хетар бинаулара. Хада дар сона из сурт бIаргаге. Дукха вIашш бIаргаьнна а латтта; курая Iоуха цIий мотт лакхкха цхьана шоллагIчоа дIадахь эттер уж. Дув бие доттагIий винара тедар хIана сона гуш вннне сурт. Iулаш вIашгагIккхийттар. Тхьамада тхьалхабелар Iула, шоахтаьа хьагI бар Iулаца.

ЧоагIа дегI гIоадьлар са уж метта бар болаш дIадала. Лоамашача хIана а каст-касто воде со цIийэ Iувдалуш вIашагIийта шк хьагI доттагIий хиннача моттига бIарг тоаз. Хоалу ошакарийт е шоай кьоасам машар тIаьхье кьаьстабе мегача, мала хIана магацьта моллагIа а кьоасам машар тIаьх хоадабе, аьнна.

Б. ГАМБОТОВ.

ТУРИСТИЧЕСКИ НАЬКЪАШКА

Цхьа шу соагIа ха а НохчГIалгIай АССР Министрий Советов профсоюзий областной Советон «ДIахо йодача хана вай республике туризм дегIайоалдера» хьакъьехбера сооам тIайна. Цу хана дена дукха болх баьб НохчГIалгIай туризма совета коллективо.

Духхьал дIадахача цхьан шера тайп-тайпарча экскурсешка дакъе лоацаш шк бIаь эзар герга саг хинна: Тбилисе, Кисловодске, Мужича яхача историческа юрта, Четвенки [illegible], гражданска тIема туриала А. Шерипова тIом бахча моттигаш, яьгIахьа.

Кхы а дуккагIа да туризме республиканска Совето укх шера ле лерхIараш. Туристически поездаш гIоргьа Псков, Новгород яхача городашка. Вай республика туристаш иштта гIоргба Украине, Белоруссе. Цул соагIа аэропланашкара экскурса а йолахургья укх шера. Цул маршрут хургья Москва — Ленинград — Волгоград — Киев.

Вай республике, г. Грозне, хьалъьай хIано «Грозный» яха турбаза. Цул соагIа хьалхен я «[illegible]», «Лесное» яха кхы шиъ а. Духхьел дIадахача цхьан шера «Грозный» яхача туристическа база кхаь маршрутагIа воха хинна цхьа эзар герга саг. ХIана республика физкультурни коллективашка 250 туризма секци я. Цу гIулакхо тоаа хулайтаргья хIаьо йодача хана туризм кхаа бочча наха дега дола гIулакх ахь а тоаде.

Укх пятилеткагIа туризма республиканска Совето гIулакх ма лерхI мал ах ялланор соагIа болх сага.

И. РАШИДОВ.

КЕРДА ФУСАМАШ

Грознерча гIишлонхьарашa 118 эзар квадратни метр йола нана чубаха хIеноа хьалхаш соаш. 1970 шерарчул 2 эзар квадратни метр дукхагIа хул из. Иттаж бода казелаш дарига коммунальни хьалаш йолча зевача фусамашка баха ялаоаб цу шера.

М. ЗАХАРОВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

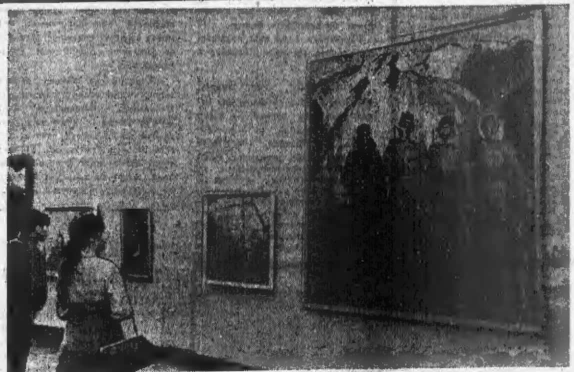

МОСКВА. Цхьан бетта эзараш москвичаш столица хьаьшийн хинна Центральни выставочни зале хьайийлла Урала, Сибаре гIен, Дальни Востока художникий провиденой выставке. Шоагга теркам тIеозаш я выставка. 16 инваре кхачналца латтаргья из.

СУРТА ТIА: выставка цхьан отделене. Аьттехьа — «Гаьнарча доазон тIа» яха иркутски художника Г. В. Богданова далла сурт.

Ж. СТРОКОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

16 январь

В. И. Ленина цIерагIча культура Дворец 9.00. Шоана, кхалнах яха клуб я йолх беш. «Мешта Iоемавела эвза хIамаш хоагега». 17.00. Советски литература тIема-патриотически произведений обзор. 18.00. Хронико-документальни фильмаш хьахкаргда. 19.00. «Калхар де тIаьхех оахе» яха хореографически халкъа коллектива йийлла заняти. 19.00. «Затюканый опостол» яха Грозненски гарнизона тIемахошта оттаю спектакль.

Химикий культура Дворец. 11.30. «Сона дукха еза стихаш» яха поэзе утренник. 12.00. «Бригантина» яха клуб. «Цогала пхьагали» яхача фаьлтах оттаяь спектакль. 17.00. «СССР наь дукха бахара проблемаш» яха лекци. [illegible]

культурай продуктивность лакха йоаь сорташ» яха лекци.

«Красный молот завода» культура ЦIа. 16.00. Халкъа университет. «Iалам лорадара факультет болх беш я. «Iалам лорадара РСФСР закон» яха лекци. Тематически кино хьокхаргда.

Маьлх еча комбината клуб. 14.00. Маьлх еча комбинате хьалхара моттиг яккхара йола шахматно-шашочни кхьаш.

Халкъа просвещене болхлой республикански ЦIа. 18.00. Комсомольски тайпара сагйоалаяр.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 18.00. «Доацача хIамаехи харцонехи тешарех доала зе цаIде» яха лекци. 20.00. Кагиркой салаIара сайре.

16 январь

[illegible]

машта хиннад из?» яха лекци. 18.00. «Просветитель» яха спектакль.

Химикий культура Дворец. 11.00. Берий утренник. 11.30 — «Бригантина», «Чайка», «Луноход» яха клубаш хургья болх беш. Нохч-ГIалгIайчен юккьанарча пионерашца дешархой вIашагIкхетар. 14.00. Вокально-инструментальни ансамблий конкурс. 19.00. Кагиркой салаIара сайре.

Маьлх еча комбината клуб. 16.00. Вай ханарча гидроаэромеханика лард елла йола эрсий Iилмахо Н. Е. Жуковский ваь 125 шу дизад» яха беседа.

Халкъа просвещене болхлой республикански ЦIа. 19.00. Грозненски гарнизона тIемахошта оттаяь спектакль.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 17.00. Кердача художественни литература библиографически обзор. 20.00. Кагиркой салаIара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 11.00 Москве гIолла ирчопутешестви. 17.00. СССР городашка гIолхара кинопутешествие.

ХIАМА ХА ЛОВРАШТА

ДИЙНА ФИЛЬТР

Форда хьейбаша губкаша, хий шоай дегIах чаих а дуьлийташ, цунцара хIамаш дегьестаю. Царех цхьараша шоаех чаих а доахаш цIенду сахьата 240 литр хий — шоай дегIал 40 эзарза йоккхагI— йолча объема. Форда хий цIена хилар дукхача даьлла цу губкай фильтрацюни бола безам долаш да.

БУКЪА ТIЕХХ ЙОАЦАЧАРИХ ЭГТАРА ШАЬХАПА

НIаной-Iаламаташ чул байна. Царех цаI — миноус, тIарг сайна биткъа, немертин яхача къастачe группан бола нIена, эгтара чIоагIагIа озабелляча хана 35 метр бIаькалу. БIожалга дийлача эгтара йоккхагIийолча киташца къовсабала йиш йолаш бе из.

ТРОФЕЯНИ «ГЕРЗА» НОВКЪОСТАЛЦА

Форда чурча цхьадолча пхенддаргаша-сланеша доахаш доаллале овдоажа хIамаш — анемонаш юь цар доаьжага даьна шоаш хилерах. Анемоно аравитто дитаьнга доаьжа тийсагаш пхенддаргаша хьа а тийда шоаш уж дуьньедоахаргдолаш моллагIа цхьа даьна тIаьхачалца йолча наха шоай мордашта юкъе доаккху.

ТХЬАМАШПА УКА КАЛЬМАРАШ

Форда хьейбаш — кальмараш хи чура хьалъара а кхуссалуш сигале гIолла егIайттеш лелалу. Хи чу гIолла [illegible], форда тIа гIолла гIайтте делаш хул уж цхььан кемаш чу лег. Нагахьа сайна хьайба доахха дегIа эIаьнгача нема чу дожаш цо из моаьла сайна дохаде а е кхаьмттал буханейта а тарлу. Цу тайпара хетар хилар цхьа, масала, цхьан японски чхьаьрий доахача немана. Йоккха, яхк метр йоаьке кальмар хи чура ара а кхоссаьнна, хемах кхийтай, шай сна деза дегIа тIатаха цунах къарт а мыхха буханейтад цо из.

«Сельская жизнь» яха газет № 303, 1971 шу.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16 январь

9.00 — Передачий программа. 9.05 — Массенена йола гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.45 — Концерт. 10.30 — Берашта. «Сануказш фаьлга» а «Хьо хоалахоа» а яха мультфильмаш. 11.00 — «Ирзалдера сахьат» яха телевизионни документальни фильм. 12.00 — «Уралш[illegible]» [illegible] — познавательни программа. 12.30 — «Имерри [illegible]» яха художественни фильм. 14.00 — Телевизиони обозрени. 14.45 — Сагий зама. 15.00 — Дуьнен халкъашта юкъера йоккхача. 15.30 — Музыкальни киоск. 16.00 — Экономико-математически методаш вычислительни техникех юкъейккхар тIа халкъа бахам лелабар тоадара гIуллакхага. 16.30 — «Къонах — [illegible]». Волгоградера [illegible] [illegible] Тенниский Калмыцкий театра [illegible]

редача. 18.00 — Дуьнен халкъашта юкъера обозрени (гIалгIай меттала). 18.10 — Мольер ваь 350 шу дизарга «Мизантроп». Французски телевидене спектакль. 20.30 — «Ха». [illegible]

[illegible]

РАДИО

16 январь

6.30 — «Юртара вахар», (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — «Къона» яха радиовыпуск. 15.30 — Химикий культурах ЦIен хора концерт. 16.00 — «Даьхьа гаргала саг» яха Плиева дувдар (гIалгIай меттала). 16.20 — Советски эскара бIухой закихагIа дола концерт (нохчий меттала). 16.50 — «Къонал» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала).

16 январь

6.30 — «Лаьттара [illegible]» (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — «Ленинал некъ» газета обзор. [illegible] — Шоана дукха еза аьараш. 15.20 «Салола минуташ» яха радиокомпозици (нохчий меттала). 15.40 — Массенакъа дика вал бе (эрсий меттала). 15.55 — КIирандийнахьара чэзарий программа. 16.30 — «Къона ленинхо» яха радиовыпуск (гIалгIай меттала). 18.30 — Иллеш ноттагIал веллаш бовчарна дола концерт (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеа Грозне хуьцалуш мораш а йолаш, кIезиг-дукха лоа а делхаш, къилбаседа малхбоалехьара гIаьххьача бораме мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 13—18, Грозне 14—16 градус шелал йолаш хила а тарлу. ДIахорча шиь дена шин буса мораш а йолаш, кхийолаьe ахка а екхаш, кIезиг-дукха лоа а делхаш, йийкхача юкъагIа аьхьацайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара гIаьххьача бораме мух а хьекхаш ха хилаи фегара температура бийсашка 18—23, деношка 8—13 градус шелал йолаш хила тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный-61, 364051, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-00; редактора зам.— 3-39-11; бехктохкама секретаре — 3-34-38; партийни вахарчи, культурах, промышленностех отделий — 3-42-30; юрта бахама отделе — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерия — 2-00-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный-61, 364051, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-00-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции проспект 7/84.

СФ0511. Заказ № [illegible]